

РАЗВІЦЦЮ ТРАНСПЛАНТАЛОГІІ І Ў ДАЛЕЙШЫМ БУДЗЕ АКАЗАВАЦА ПАДТРЫМКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка лічыць **неабходным** пашырэнне ў Беларусі такога напрамку ў медыцыне, як транспланталогія, і стварэнне ў краіне новых цэнтраў транспланцыйных органаў і тканак. Аб гэтым ён заявіў 28 верасня, наведваючы Рэспубліканскі цэнтр транспланцыйных органаў і тканак у Мінску.

Як адзначаюць самі медыкі, сёння прапрацоўваецца ўжо магчымасць стварэння ў рэгіёнах цэнтраў транспланцый і выканання там аперацый па перасадцы ныркі.

Даручэнне аб стварэнні цэнтра транспланцыйных органаў і тканак кіраўнік дзяржавы даў яшчэ ў 2006 годзе, выступаючы на Усебеларускім сходзе. «Мяне пераконвалі, што гэта не галоўная сёння праблема і гэты напрамак не такі важны. Таму ваганні былі. Гэта ж вялікія сродкі. Тады я прыняў рашэнне: транспланцый ў Беларусі быць. Як ужо мы гэта будзем рабіць, ці шырока разгорнем, але гэта неабходна», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. На яго думку, рашэнне аб стварэнні такога цэнтра было правільнае. «Гэты напрамак узнімае цэлы пласт аховы здароўя і дае штуршок развіццю аховы здароўя наогул, цягне яго наперадзе, як лакаматыў», — адзначаў кіраўнік дзяржавы.

Рэспубліканскі цэнтр транспланцыйных органаў і тканак створаны на базе 9-й гарадской клінічнай бальніцы Мінска. Ён аснашчаны сучасным лясчэбным і дыягнастычным абсталяваннем, што дапамагчы магчыма павялічыць колькасць высокатэхналагічных аперацый. Так, калі ў 2005 годзе было выканана 8 транспланцыйных ныркі, у 2006-м — 20, у 2007-м — 40, у 2008-м — 70, то ў 2009-м — ужо 100. 2009 год быў азнаменаваны пачаткам выканання транспланцый сэрца, а таксама транспланцый комплексу ныркі і падстраўнікавай залозы. Акрамя таго, упершыню былі выкананы тры роднасныя перасадкі нырач дзецям. У 2008 годзе ўпершыню перасаджана печань, а ўсяго за год праведзена 9 такіх транспланцый, у 2009-м — 15. У 2009 годзе было зроблена 11 перасадак сэрца, а ў гэтым годзе — ужо 17.

У 2010 годзе ўпершыню выканана роднасная транспланцыя печані дзіцяці. Усяго з пачатку гэтага года выканана 121 транспланцыя (сэрца — 17, ныркі — 83, печані — 21). Па колькасці транспланцыйных органаў на 1 млн чалавек Беларусь на сённяшні дзень займае сярод краін СНД першае месца, апраўджаючы ў два разы Расію і амаль у сем разоў Украіну, але пакуль адстае ад вядучых еўрапейскіх краін, такіх, як Германія, Іспанія.

Як раскасаў кіраўнік цэнтра Алег Румо, быў страчаны ўсяго адзін пацыент, што сведчыць аб даволі высокім узроўні транспланталогіі ў краіне. Цэнтр цесна супрацоўнічае з калегамі як з краін СНД (Расія, Украіна), так і з замежных клінік, павышаючы ўзровень беларускіх спецыялістаў. Дзякуючы развіццю гэтага напрамку ў Беларусі, спынілася накіраванне за мяжу маленчкіх пацыентаў для транспланцыйных печані. Акрамя таго, беларускія медыкі ўкараняюць новыя тэхналогіі, праводзяць ашчадальныя аперацыі.

У клініцы разгорнуты тры рэанімацыйныя аддзяленні: для пацыентаў хірургічнага профілю і інтэнсіўнай тэрапіі пасля транспланцыйных органаў, аддзяленне рэанімацыі цэнтра транспланцый касцявога мозга і для пацыентаў агульнага профілю. Усе аддзяленні інтэнсіўнай тэрапіі і рэанімацыі аснашчаны самым сучасным абсталяваннем, якое дае магчымасць праводзіць усе метады назірання і інтэнсіўнай тэрапіі пацыентаў любога профілю ў крытычнай сітуацыі.

У цэнтры таксама створана адзіная камп'ютарная сетка, якая аб'ядноўвае ардынатарскія, аперацыйныя, кабінеты загадкаў аддзяленняў і адміністрацый клінікі. Аддзяленні анестэзіялогіі, рэанімацыі аснашчаны найноўшай апаратурай сачэння і жыццязабеспячэння, апаратамі «Штучная печань — нырка». Аперацыйныя цэнтры адзіныя ў Беларусі атрымалі міжнародны сертыфікат якасці. Такім чынам, у цэнтры маюць права апераваць і замежных пацыентаў.

Як адзначаў Алег Румо, у гэтым годзе цэнтр павялічыў экспарт медыцынскіх паслуг у пяць разоў. Сёння на лясчэбне ў цэнтр прывязджаюць пацыенты з краін СНД і блізкага замежжа, якія поўнасьцю аплачваюць сваё лясчэбне. У параўнанні з такімі медустановамі ў вядучых еўрапейскіх дзяржавах у Беларусі такія аперацыі абышодзіцца танней. Так, кошт транспланцыйных печані складае \$30—35 тыс., транспланцыйнага сэрца — \$30—50 тыс., ныркі — \$6—13 тыс., касцявога мозга — \$17—70 тыс. Для беларусаў жа аперацыі па перасадцы органаў і тканак праводзяцца бясплатна.

Як лічыць Прэзідэнт, калі ёсць попыт на такія аперацыі з боку замежных грамадзян і іх гатоўнасць аплачваць лясчэбне, то гэты напрамак неабходна развіваць і далей, пашыраць яго.

Аляксандр Лукашэнка аглядаў цэнтр, пабываў у аддзяленнях транспланцый, клетачных тэхналогій, клінічна-дыягнастычнай лабараторыі, памяшканнях, дзе праводзіцца забор органаў і тканак, аперацыйным блоку. Ён пагутарыў з пацыентамі — з тымі, хто яшчэ толькі чакае транспланцыйных органаў і каму ўжо зроблены такія аперацыі, хто вярнуўся да звычайнага жыцця. Прэзідэнт зайшоў таксама ў канферэнц-залу цэнтра, куды ў рэжыме online была арганізавана трансляцыя аперацыі на печані. У цэнтры таксама ёсць магчымасць правядзення відэаканферэнцый і навукальных семінараў у рэжыме online з вядучымі клінічнымі Еўропы, Амерыкі, Азіі і Аўстраліі. Акрамя таго, тут упершыню ў Беларусі для падрыхтоўкі студэнтаў створаны вучэбныя класы, у якіх таксама прадуведжана магчымасць online-трансляцыі аперацый. Кіраўнік дзяржавы асабіста азнаёміўся з тым, як арганізаваны вучэбны працэс.

Як падагульніў Прэзідэнт, у Беларусі будзе і ў далейшым аказвацца падтрымка, у тым ліку і фінансавая, развіццю транспланталогіі. «Мы не настолькі бедныя, каб не даць магчымасці гэтаму развівацца», — сказаў ён. — У імя выратавання людзей грошай не пашкадуем». У той жа час кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на тое, што неабходна шукаць энтузіястаў — тых таленавітых урачоў, у каго ёсць жаданне і імкненне развіваць транспланталогію ў краіне.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Беларусь да 2014 года павінна выйсці на дадатнае салда знешняга гандлю

Аб гэтым заявіў учора прэм'ер-міністр Сяргей Сідорскі на пасяджэнні Савета Міністраў, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

На пасяджэнні разглядалася тры пытанні. У прыватнасці, размова ішла аб выніках сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі за дзевяць месяцаў гэтага года і неабходных мерах па забеспячэнні выканання зацверджаных стратэгіі і параметраў прагнозу на выніках студзеня — верасня і ў цэлым 2010 года. Таксама абмяркоўвалася пытанне выхату на дадатнае салда знешняга гандлю таварамі і паслугамі ў 2011—2013 гадах і ход выканання патрабаванняў Дырэктывы Прэзідэнта № 3.

Слушныя акцэнт У НАСТУПНАЙ ПЯЦІГОДЦЫ — УПОР НА САЦЫЯЛЬНУЮ АБОРОНУ, ПРЫВАТНУЮ ІНІЦЫЯТЫВУ І ВЫСОКАТЭХНАЛАГІЧНУЮ ВЫТВОРЧАСЦЬ

МАЛАДЫЯ семі ў найбліжэйшай будучыні могуць разлічваць на самую піўную увагу і клопат з боку дзяржавы. Удасканаленне сістэмы дапамогі, паліпашчэнне жылльвых умоў і павелічэнне памераў дапамогі ва ўзвясці іх велічыні з чарговым нараджэннем дзіцяці. Менавіта на гэтым зроблены акцэнт у дапрацаваным практычным асноўным палажэнні Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2011—2015 гады. З ім на пасяджэнні рэспубліканскага аргкамітэта па падрыхтоўцы і правядзенні чацвёртага Усебеларускага народнага сходу пазнаёміў удзельніцка міністр эканомікі Мікалай СНАПКОЎ. Ён назваў і іншыя акцэнт, зробленыя пры дапрацоўцы блока сацыяльнай палітыкі:

— У галіне занятасці і рынку працы — на стварэнне новых працоўных месцаў у навукаёмкіх і высокатэхналагічных вытворчасцях і сферы паслуг, а таксама на паліпашчэнне ўмоў матывацыі да высокаэфэктывнай працы.

Ці не лепш за ўсё матывуе да працы... рубель. Таму і пра гэта паклапаціліся эканамісты. Сярод прыярытэтаў, наводзе слоў міністра, «павышэнне ўзроўню рэальных грашовых даходаў, якія ёсць у распараджэнні насельніцтва, у тым ліку рэальных заробкаў». Не менш важна, плёна адпрацоўваўшы, мець годны спачынак.

— У пенсійным забеспячэнні — акцэнт на павелічэнне і стабільнасць пенсійных выплатаў з улікам сацыяльных стандартаў і залежнасці памеру пенсіі ад асабістага ўдзелу ў фінансаванні пенсійнай сістэмы, — зазначае М. Снапкоў.

Сярод прыярытэтаў у галіне сацыяльнай абароны насельніцтва — адрасная абарона пажылых людзей, якія жывуць у істачы, ветэранаў, інвалідаў, а таксама маладых сем'яў праз стварэнне ўмоў для павышэння ўзроўню іх жыцця, якія базіруюцца на дзяржаўных сацыяльных гарантыях і стандартах. Што да аховы здароўя, то тут стаўка робіцца на забеспячэнне высокай якасці медыцынскага абслугоўвання праз укараненне ў медыцынскую практыку новых інвацыійных тэхналогій і метадаў прафілактыкі, дыягнастыкі і лясчэбна-рэабілітацыйнай. Аб'ём і структура падрыхтоўкі спецыялістаў з вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай адукацыяй павялічваюцца актывізаваць, здымаючы з патрэбы развіцця высокатэхналагічнай вытворчасці. У цэнтры увагі таксама — наданне ўніверсітэтам функцый цэнтраў навукова-тэхнічнай дзейнасці і далучэння нацыянальнай сістэмы адукацыі да Балонскага працэсу.

СТАР.2

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Сяўба. Абец у белым полі

Фота Анатолія КЛЕШЧУКА.

Трактарыст
Андрэй ГЛУШКО
і вадзіцель
Вячаслаў МАТУС
у час абедзенага
перапынку на сьвёбе азёмых
на полі калектывнай
гаспадаркі «Бярозаўскае»
Бярозаўскага раёна.

Паляванне:

сезон за сезонам

ЗГОДНА з дзейнымі Правіламі вядзення паляўніцкага гаспадаркі і палявання, з 1 кастрычніка ў краіне распачынаецца асенне-зімовы сезон палявання на лясны, высакароднага аленя, дзікі і еўрапейскае казуло.

Здабываць можна жывёліну любога полу і ўзросту, акрамя свінаматак — важакоў стаіку. Паляваць можна будзе па 15 снежня зброёвым спосабам, заганам і з сабакімі — у светлы час сутак, з сакады і з падыходу — на працягу сутак.

Адначасова з пачатку месяца стартуе і асенне-зімовы сезон палявання на рачных бабра і выдру. Зброёвым і бяззброёвым спосабам, у тым ліку з паляўнічымі сабакімі, па 31 снежня ў светлы час сутак можна будзе здабываць жывёліну любога полу і ўзросту.

А з першай суботы кастрычніка распачынаецца сезонна палявання: асенне-зімовы — на андарту (па апошняму нядзею студзеня ў светлы час сутак), асенні — на зайца-беляка і зайца-русака (па апошняму нядзею кастрычніка, таксама ў светлы час сутак).

Падчас абодвух сезонаў дазваляцца здабываць жывёліну любога полу і ўзросту: андарту — зброёвым і бяззброёвым спосабам, зайца-беляка і зайца-русака — зброёвым і паляўнічымі сабакімі, якія маюць палявы дыплом, з хартамі, лоўчымі птушкамі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

РОЗГАЛАС

А П О Ш Ы Я
І Н Ф А Р М А Ц Ы Я
С У Т А К

НА 4—6 ГРАДУСАЎ ХАЛАДНЕЙ ЗА НОРМУ

Дажджлівы цыклон, які гаспадарыў у Беларусі з панядзелка, цяпер адступае ў раён Верхняй Волгі і адкрывае дарогу халоднаму паветру арктычнага паходжання, паведаміла рэдакцыя **галоўныя сіноптык Рэспубліканскага гідраметэцэнтра Мінпрыроды Вольга ФЯДОТАВА**.

Таму сёння на тэрыторыі краіны падзьме паўночна-ўсходні вецер, а тэмпература ўдзень знізіцца да 5—14 цяпла, толькі ў Гомельскай вобласці будзе яшчэ да плюс 14. У многіх раёнах захаваецца дажджлівае надвор'е. У чацвер атмасферны ціск панне павялічваецца, таму кароткачасовыя дажджы чакаюцца ўжо толькі па паўднёвай частцы краіны. Істотна пахалодае. Уначы стане 0—7 цяпла, а ў паўночных раёнах чакаюцца замаразкі да мінус 1—3, удзень — плюс 6—11. У першы дзень кастрычніка на тэрыторыі краіны панне гаспадарыць скандынаўскі антыцыклон. Уначы 0—6 цяпла, па поўначы 1—3 марозу, удзень — 7—12 вышэй за нуль. Даволі халоднае надвор'е чакаецца і ў выхадны. Даждоў увогуле не будзе. Уначы плюс 1—5 градусаў, на глебе месцамі 0—5 марозу, удзень — 7—13 градусаў цяпла. Такі тэмпературны фон прыкладна на 4—6 градусаў ніжэйшы за кліматычную норму.

Сяргей КУРКАЧ.

Толькі факты

РОСТ ДАХОДАЎ НАСЕЛЬНІЦТВА ПРАЦЯГВАЕЦЦА

У Беларусі з лістапада павышаюцца тарыфная стаўка першага разраду — да 118 тысяч, а таксама мінімальная зарплата — адрозна на 54,2 працэнта.

Як сведчыць статыстыка, сярэднямесячная зарплата ў эквіваленте павялічылася з 66 долараў ЗША ў 1995 годзе да 350 долараў у 2009-м. У ліпені 2010 года сярэдняя зарплата дасягнула 1282,8 тыс. рублёў ці 427 долараў ЗША. Сярод краін СНД Беларусь пакуль знаходзіцца на трэцім месцы пасля Расійскай Федэрацыі і Казахстана. Прычым высокая сярэдняя паказчыкі ў суседзійныя з'яўляюцца, у першую чаргу, з высокай аплатай працы ў здабываючай прамысловасці. Летась рэальныя грашовыя даходы насельніцтва (з улікам індэкса спажывецкіх цэнаў) павялічыліся ў параўнанні з 1995 годам у 5,3 раза, з 2005-м — на 53 працэнты. Рэальная зарплата да ўзроўню 1995 года ўзрасла ў 4,9 раза.

Ул. інф.

НА БЛІЖЭЙШЫЯ МЕСЯЦЫ ЎВОДЗЯЦЦА ДАДАТКОВЫЯ ЦЯГНІКІ

У расклад руху Беларускай чыгныкі на кастрычнік-лістапад уводзяцца дадатковыя цягнікі.

Як паведамілі ў Мінскім аддзяленні, гэта цягнік №211 Масква — Мінск, які будзе адрывацца з расійскай сталіцы ў 21.09 1, 8, 15, 22, 19 кастрычніка, а таксама 3, 5, 12, 19, 26 лістапада. Прыбываць у Мінск ён будзе ў 5.49 адпаведна 2, 9, 16, 23, 30 кастрычніка і 4, 6, 13, 20 і 27 лістапада. Таксама пасажыры змогуць скарыстацца паслугамі дадатковага цягніка №212 Мінск — Масква. Адрывацца з Мінска ў Маскву ён будзе ў 0.11 4, 11, 18, 25 кастрычніка, а таксама 5, 8, 15, 22, 29 лістапада. Прыбываць у расійскую сталіцу цягнік будзе ў 10.33 4, 11, 18, 25 кастрычніка і 5, 8, 15, 22, 29 лістапада.

Сяргей РАСОЛЬКА.

РЫХТУЕЦЕСЯ ДА ВЯСЕЛЛЯ — ПАБЫВАЙЦЕ Ў... ГРОДЗЕНСКИМ ЛЯДОВЫМ ПАЛЦАЦІ

Сёння там у рамках шматгаліновай выставы «Еўраўрагён «Нёман-2010» адкрываецца спецыялізаваны кірмаш «Вяселле над Нёманам». Будзе прадставлены шырокі асартымент тавараў вясельнай і святочнай індустрыі — уборы, аксесуары, галантары, біжутэрыя, білізна, дзіцячыя і ювельнічныя вырабы. Акрамя таго, наведнікаў прапаноўваюць розныя варыянты дызайну вясельных букетаў, картэжаў, памшканяў, а таксама падарожжаў у мядовы месяц. А яшчэ — наставі рэстарану, фота і відэа, кансультацыі медыкаў, юрыстаў і павету астраногаў.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

КРАДУЦЬ БУЛЬБУ І... ВІШНІ

Два маладыя рабочыя ААТ «Ціхічы», што ў Рагачоўскім раёне, спакуюліся на маёмасць гаспадаркі, у якой працуюць. З поля ляска Вірчыў хлопцы набылі 600 кг бульбы і загрузілі яе ў асабістую машыну. З гразам, які каштуе паймілёна беларускіх рублёў, іх затрымалі рагачоўскія міліцыянеры. Бульбу канфіскавалі, так што ў грамадзян не атрымалася назаплатіцца за чужы тоўт. А вясце пладзевы, якія выкаралі з фермерскай гаспадаркі ў вёсцы Рудня Слоніцкага Веткаўскага раёна 114 саджанцаў яблыні і 50 — вішні, пакуль шукаюць.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

А ТРУП ВЫКІНУЎ У ДНЕПР

Расследаўца крэмінальнага справа, завезенная ў дачыненні да 28-гадовага жыхара Дубровенскага раёна, які забіў свайго таварыша, а труп выкінуў у Днепр. А ночку ж разам сядзелі, выпілілі...

Як паведаміў «Звяздзе» пракурор Дубровенскага раёна Іван Белавусав, зламаныя забіў знаёмага жорстка: нажом, папай, кукамі нанёс яму каля саркаа ўдары. Калі зразумеў, што ўчыніў, хл скаваць сляды злычынства, на велаіспдзе адрэў труп падалей і выкінуў у Днепр. Забойца можа чвэрць стагоддзя правесці ў ізаляцыі, а мо і ўсё жыццё.

СКРАЛІ Ў БАБУЛЬ

У Оршы 81-гадовая бабуля паведаміла ў міліцыю пра тое, што ўвечары, калі яе гоіць пайшоў з кватэры, адтуль зніклі 2 мільёны рублёў. Міліцыянеры ўстанавілі, што грошы ўзяў бяздомны беспрацоўны 55-гадовы мужчына. Раней ён быў судзімы за крадзеж. А ў Аршанскім раёне сярод белага дня два беспрацоўныя (аднаму 27, а другому 57 гадоў) скралі грошы ў 79-гадовай бабুলі. Зайшлі ў яе хату, якая не была зачыненая, і скралі 600 тысяч рублёў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Навіны Беларусі і замежжа ў рэжыме on-line на сайце «Звязды» — www.zviazda.by

КРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

КІМ ЧЭН ІР ПЕРААБРАНЫ ГЕНСАКАМ КІРУЮЧАЯ ПАРТЫІ КНДР

У Пхеньяне 28 верасня адкрылася першае з 1980 года пасяджэнне палітбіро ЦК кіруючай Працоўнай партыі Карэі, паведамляе Agence France-Presse. Члены палітбіро абралі Кім Чэн Іра генеральным сакратаром партыі.

У эфіры карэйскага тэлебачання паведамылася, што на з'ездзе дэлегатаў Працоўнай партыі прагучы важная аб'ява. Раней эксперты выказвалі здагадкі, што па выніках гэтага з'езду Кім Чэн Ір зробіць свайго малодшага сына Кім Чон Ына пераемнікам. Тым часам, напярэддні пасяджэння палітбіро Кім Чэн Ір прызначыў сына генералам паўночнакарэйскай войскаа. Таксама генеральскае званне было прысвоена Кім Ген Хі, малодшай сястры Кім Чэн Іра.

ЧАВЕС ЗАЯВІў ПРА ПАДРЫХОТКУ ДА ЗАПУСКУ ВЕНЕСУЛАЙ ЯДЗЕРНАЙ ПРАГРАМЫ

Прэзідэнт Венесуэлы Уга Чавес заявіў, што ўрад краіны пачаў падрыхтоўку да запуску ядзернай праграмы ў мірных мэтах. Пра гэта паведамляе Associated Press.

«Мы абмяркоўваем праект пра рабоце з мірнымі атамам, і яны (Злучаныя Штаты) нас не спыняць. Нам гэта сапраўды трэба, і мы ўжо запущілі першыя даследаванні», — заявіў Чавес у панядзелак, 28 верасня.

Чавес з'яўляецца адным з заўзятых прыхільнікаў распрацоўкі ядзернай праграмы Іранам. Ён неаднаразова выгуляў сваю незадаволенасць тым, што ЗША і еўрапейскія краіны перашкаджаюць Тэгерану ў падобных даследаваннях. Раней прэзідэнт Венесуэлы ўжо казаў пра магчымасць запуску ядзернай праграмы ў сьвёбе ў краіне, але не удакладняў у які момант плануецца пачаць даследаванні.

НАСТУПНЫ РОСТ ПРАЦОЎНЫХ ПЕНСІЙ МАГЧЫМЫ СЁЛЕТА?

Сяргей ГРЫБ

У Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны не выключваюць, што да канца гэтага года абдуцца яшчэ адзін пераэрзік працоўных пенсій. Разам з тым, як адначыла намеснік міністра Валянціна КАРАЛЁВА, пакуль казаць што-небудзь карэктнае тут заўчасна: сёння вядуцца разлікі, і канчатковае рашэнне па пенсіях будзе залежыць ад магчымасці іх фінансавання.

Паводле сусветных стандартаў, краіна лічыцца пажылой, калі 7 працэнтаў яе жыхароў маюць узрост больш за 65 гадоў. Як паказваў апошні перапіс насельніцтва, Беларусь перавышае гэты паказчык удвая. А ў сельскай мясцовасці доля жыхароў ва ўзросце ад 65 гадоў і вышэй складае ўвогуле 23 працэнты. У цэлым жа колькасць пенсіянераў перавышае больш за 2,5 млн. чалавек. А выдаткі на пенсійныя выплаты цягам апошніх годаў стабільна складаюць каля 10 працэнтаў ВУП — гэта дазваляе забяспечваць суадносінні сярэдняй пенсіі і сярэдняй зарплаты на ўзроўні не менш за 40 працэнтаў.

Як нагадаў Валянціна Каралёва, сёлетня пераэрзі мінімальных і сацыяльных пенсій, а таксама надбавак і павышэнняў да іх у сувязі са змяненнем бюджэту пражыткавага мінімуму рабіўся тройчы, а пераэрзік працоўных пенсій у сувязі з ростам сярэдніх заробкаў два разы — з 1 студзеня і 1 жніўня.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з днём нараджэння Сільвія Берлусконі

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з днём нараджэння Старшыні Савета Міністраў Італьянскай Рэспублікі Сільвія Берлусконі.

«Спадысяю, што Вашы цёплыя адносіны да Беларусі будучы ў недалей садзейнічаць развіццю цесных сяброўскіх адносін па між намымі краінамі. Упэўнены, што больш поўная рэалізацыя патэнцыялу ўзаемавыгаднага двухбаковага супрацоўніцтва цалкам адбываецца ў Вашым, — гаворыцца ў віншаванні.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Пэпальнік

ЗА ДРУГУЮ КВАТЭРУ ШМАТДЗЕТНЫЯ СЕМ'І ПАДАТАК НА НЕРУХОМАСЦЬ НЕ ПЛАЦЯЦЬ

Так здарылася, што ва ўласнасці ў нашай сям'і ёсць дзве кватэры. Першую, маленькую, кватэру мой муж пабудоваў выключна за ўласныя грошы. Другую кватэру праз тры гады мы будавалі часткова з выкарыстаннем ільготнага крэдыту, як шматдзетная сям'я. У вялікай сям'і і расходу адпаведна, таму мы вырашылі меншую кватэру часова здаваць і плаціць за гэта фіксаваны падатак. Аднак днямі мы даведзіліся, што за другую кватэру павінны плаціць падатак на нерухомасць, бо два аб'екты жыллёвай нерухомасці зарэгістраваныя ў БРТИ менавіта на імя мужа. Ці існуюць у нас ільготы па гэтым падатку?

Наталля БЯЛЯВА, г. Мінск.

— Згодна з законам «Аб падатку на нерухомасць», ад падаткаабкладання на агульных падставах вызваляецца толькі адно жылёе памяшканне (кватэра, пакой) ў шматкватэрных дамах — паведаміла рэдакцыя начальнік галоўнага ўпраўлення падаткаабкладання фізических асоб Міністэрства па падатках і зборах Беларусі Галіна РАДЗЮКЕВІЧ. Спецыяліст міністэрства адзначыла, што і за другую кватэру сям'я Бялявых

У НАСТУПНАЙ ПЯЦІГОДЦЫ — УПОР НА САЦЫЯЛЬНУЮ АБАРОНУ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Вы, напэўна, зачаліся ўжо адказу на кварталнае пытанне. Наступная пяцігодка зарыентаваная на павелічэнне аб'ёмаў будаўніцтва жылля, зніжэнне выдаткаў на аказанне жыллёва-камунальных паслуг, стварэнне новых формаў доўгатэрміновага крыдытавання жылля грамадзян і рынку арэнднага жылля.

Уздыхнуць з палёгкай змогуць і бізнесмены: у лік прыярытэтных задач пяцігодкі патрапіла і змяншэнне кантрольнай нагрукі на бізнес праз абмежаванне колькасці праверак і кантралюючых органаў. Паводле слоў міністра, асабліва ўвага нададзена паступоваму зніжэнню ролі дзяржаўных органаў у прамым гаспадарчым кіраванні дзейнасцю арганізацый і змяшчэнню акцэнтаў на ўсёна-індыкатарныя інструменты дзяржаўнага рэгулявання, пераходу да стратэгічнага планавання, фарміраванню і рэалізацыі галіновых інавацыйных стратэгіяў і дзяржаўнай навукова-тэхнічнай палітыкі.

— 3 улікам прапаную міністэрстваў і ведамстваў рэальнага сектара эканомікі значна пашырэння асноўныя кірункі рэалізацыі задач у прамысловай вытворчасці, паліўна-энергетычным комплексе і будаўніцтве праз канкрэтызацыю буйных інвестыцыйных праектаў, якія рэалізуюцца ў наступнай пяцігодцы і ствараць новыя высокапрадукцыйныя працоўныя месцы, — кажа кіраўнік ведамства. — Прапанаванае ўдасканаленне арганізацыйных формаў прадпрыемстваў праз выключэнне са складу прамысловых арганізацый прафільных комплексаў і будаўніцтва праз канкрэтызацыю буйных інвестыцыйных праектаў, якія рэалізуюцца ў наступнай пяцігодцы і ствараць новыя высокапрадукцыйныя працоўныя месцы, — кажа кіраўнік ведамства. — Прапанаванае ўдасканаленне арганізацыйных формаў прадпрыемстваў праз выключэнне са складу прамысловых арганізацый прафільных комплексаў і будаўніцтва праз канкрэтызацыю буйных інвестыцыйных праектаў, якія рэалізуюцца ў наступнай пяцігодцы і ствараць новыя высокапрадукцыйныя працоўныя месцы, — кажа кіраўнік ведамства. — Прапанаванае ўдасканаленне арганізацыйных формаў прадпрыемстваў праз выключэнне са складу прамысловых арганізацый прафільных комплексаў і будаўніцтва праз канкрэтызацыю буйных інвестыцыйных праектаў, якія рэалізуюцца ў наступнай пяцігодцы і ствараць новыя высокапрадукцыйныя працоўныя месцы, — кажа кіраўнік ведамства.

Упор таксама робіцца на развіццё высокатэхналагічных вытворчасцяў і выпуску інавацыйнай прадукцыі. Яе ўведзэнне вага ў аб'ёме прамысловай вытворчасці павінна склацца не менш за 21 адсотак да канца 2015 года. Пры гэтым больш за 70 адсоткаў такой прадукцыі, паводле слоў міністра, павінна пастаўляцца на экспарт. Па знешнім вектары эканамісты «змахваюцца» на дасягненне стаючага года знешнегандлёвага салда да 2014 года. Больш высокая навукаёмкасць, павелічэнне долі высокатэхналагічных галін і вытворчасцяў, пераход да больш хуткага абнаўлення аснoўных сродкаў — такіх вынікаў чакаюць ад структурнай перабудовы эканомікі.

— Гэта дазволіць увесці больш за адну трэць новых высокапрадукцыйных працоўных месцаў, — падкрэслівае міністр.

Дарчы, прадукцыйнасць працы ў разліку на аднаго занятага мае павялічыцца ў эквіваленце з 26 тыс. долараў сёлета да 49—51 тыс. долараў у канцы наступнай пяцігодкі. Узрасце і аб'ём ВУП на душу насельніцтва па парытэце пакупніцкай здольнасці, які чакаецца з 14 тыс. долараў у 2010 годзе да 26—27 тыс. долараў у 2015-м.

— Характэрнай асаблівасцю эканамічнай мадэлі дзяржавы ў наступнай пяцігодцы будзе наданне ёй большай устойлівасці за кошт фарміравання і развіцця падпрымальніцтва, свабоднага ад адміністрацыйных бар'ераў, шляхам шырокага ўбудавання ў яе інстытуту прыватнай уласнасці, стварэння ўмоў для развіцця уласнай справы, — рэзюмаваў міністр эканомікі.

Зоя ВАРАНЦОВА.

НАРЫХТОЎКА СЕЛЬГАСПРАДУКЦЫІ: ТЭМПЫ — ШПАРКАІ, ЦЭНЫ — ВЫШЫЙШАЯ

На сярэдзіну перадапошняга тыдня верасня арганізацыі спажывецкай кааперацыі краіны закупілі ў насельніцтва 20 тысяч тон бульбы, або 216 працэнтаў да леташняга аналагічнага перыяду. Сёння на «дзяржліб» устаноўлена закупачная цана ў 850-1 200 рублёў за кілаграм. Пешапастаўляе нарыхтоўка познія бульбы вялася па 600 рублёў за кілаграм, паведаміла «Звяздзе» прэс-сакратар Белкаапсаюза Алена МОХАР.

Паводле апошняй аперацыйнай інфармацыі, таксама нарыхтавана ўжо 117,6 тысячы тон яблыкаў, што складае 121 працэнт да аналагічнага перыяду леташняга года. Зараз закупачная цана на яблыкi (апад) складае 150-200 рублёў за кілаграм, а ў пачатку сезона яна не перавышала 130 рублёў за кілаграм. Так званыя «таварныя» яблыкi сёння ад насельніцтва прымаюць па 1-2 тысячы рублёў за кілаграм. У «засеках» нарыхтоўчыцка знаходзіцца зараз і 2,6 тысячы тон цыбулі, або 106 працэнтаў да леташняга на той жа час. Цяпер грамадзяне могуць здаць яго па 1-1,7 тысячы рублёў за кілаграм. Што да іншых закупачных ценаў, дык яны, напрыклад, наступныя. Капусту прымаюць па 800-1 400 рублёў, дык — па 600-1 000, моркву — па 800-1 300 рублёў за кілаграм.

— Кошт дзіркаслай прадукцыі пераважыў максімальныя закупачныя цены папярэдніх гадоў, — распавяла Алена Мохар. — Закупка чарніцы вялася па 6-8,5 тысячы рублёў за кілаграм, што ў два разы вышэй за цану, устаноўленую на пачатку сезона. А ў папярэднія гады максімальная закупачная цана складала 5,8 тысячы рублёў за кілаграм. Лічкі прымаюць ад 6 да 10 тысяч за кілаграм. Гэта ў 1,5-2 разы вышэй і параўналі з цаной у пачатку сезона. Летась максімальная закупачная цана на іх дасягала толькі 6,5 тысячы рублёў за кілаграм. У той жа час сёлётыя ўмовы надвор'я не дазволілі забяспечыць стаючую дынаміку закупак па некаторых відах прадукцыі. Скажам, садовых клубні было нарыхтавана 1,5 тысячы тон або 40 працэнтаў да аб'ёму 2009 года. Хоць, як памятаем, напачатку прайшоў адносна гэтай салядой ягады былі вельмі аптымістычныя. Чарніцы сёлета атрымаўся закупіць 2,5 тысячы тон, або 82 працэнты ў аналагічным параўнанні. Чырвонай парчы нарыхтавалі 830 тон (63 працэнты да леташняга), чорнай — 486 тон (або 70 працэнтаў). І ўсё па той жа прычыне — надвор'е. Ужо закладзена на захаўванне: бульбы — 6,4 тысячы тон, свежай гародніны — 2,1 тысячы тон, цыбулі — 1,2 тысячы тон.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Выбары-2010

ВОПЫТ ВЫРАШАЕ ЎСЁ

ХТО паспеў, той і... вылучыўся. Днямі завершанае вылучэнне прадстаўнікоў у тэрытарыяльныя выбарчкі. Конкурс атрымаўся 1,3 чалавека на месца. Калі камісіі будуць утварыцца ў максімальным складзе (13 чалавек), калі ж не, ён можа і павялічыцца. Цікавей за ўсё, натуральна ж, які будучы «кастынг» праводзіць. «Галоўны крытэрыў — вопыт», — інфармуе журналістаў старшыня ЦВК Лідзія ЯРМОШЫНА.

Мерацца вопытам будучы 2681 чалавек (амаля на чатыры сотні больш, чым на мінулыя прэзідэнцкія выбары). Больш за ўсё прадстаўнікоў грамадскіх аб'яднанняў і палітпартыяў — 1177 (ці 43,9 адсотка). У Мінскім гарадскім выбарчым, дарчы, такіх вылучэнцаў 100 адсоткаў. Як звычайна, доля грамадскіх аб'яднанняў — лівына: 986 прадстаўнікоў. Тройка лідараў па колькасці — ФПБ, «Белая Русь» і БРСМ.

Сваіх прадстаўнікоў вылучылі ў тэрытарыяльныя камісіі 10 з 15 намінаў у Беларусі партыі. Пры гэтым апазіцыянеры дэлегаваў 70 чалавек. Найбольшую актыўнасць праявілі Беларуская партыя аб'яднаных левых «Справядлівы свет» (36 чалавек), АГП (24 чалавек), БНФ (сямёра), Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) (трое).

Уключачы ці не ўключачы — вось у чым цяпер пытанне для мясцовых улад. Адказ на яго яны павінны знайсці да заўтра.

БАЗАР-ВАКЗАЛ

Пакуль што ў сваёй заўленай суперліберальнасці ЦВК паслядоўны. Арганізатары выбараў аб'яўляюць іх удзельнікам шырочаную прастору для дзейнасці — пікеты на зборы подпісаў можна будзе ладзіць амаль паўсюдна.

— 3 гонарам магу сказаць, што рацённы выканкам, дзе было шмат абмежаванню па праяўленні пікетавання, перагледжаныя ці пераліжаныя, — дзеліцца з журналістамі старшыня Цэнтральнай

ФОТО ВІТАКА

камісіі. — І да пачатку збору подпісаў (30 верасня). — Аўт.) абмежаванню будзе мінімум.

Так, напрыклад, ЦВК «адваяваў» у Мінгарвыканкама... падземныя пераходы. — Па той прастай прычыне, што збор подпісаў адбываецца ў асенні збокі перыяд, і падземныя пераходы будучы натуральным прутылкам, дзе ініцыятыўным групам будзе зручна, — тлумачыць кіраўнік Цэнтрвыбаркама.

Тыя людныя месцы, які кірашчы ды вакзалы, таксама станцыі дазволена пляцоўка для барацьбы за электар. У сталіцы абмежаваны наогул лакалізавацца трыма гаюльнымі плошчамі ды радыўсамі 200 м ад рэзідэнцыі Прэзідэнта і 50 м ад будынкаў пракуратуры, суду, міліцыі, пасольстваў і выканаўчых органаў.

Апроч паседзванняў і падпісных лістоў клаталіўна Цэнтральнае камісія забяспечыць зборшчыцка падпісаў яшчэ і металічнымі раслімачэннямі, якія, напэўна, будучы

дарчы. У цэлым умовы, паводле слоў спадарыні Ярмошынай, максімальна зручныя. Наколькі гэта наогул магчыма.

— Сам па сабе збор подпісаў — не прагулка. Гэта напружаная праца — і фізічна, і маральна. Адны мы спадзёмся, што дастаткова вялікая колькасць прэтэндэнтаў зможа стаць кандыдатамі, — кажа старшыня ЦВК.

Да 29 кастрычніка падпісныя лісты павінны патрапіць у адпаведныя райвыбарчкі. Нагадаем, што ў адпаведнасці з новым заканадаўствам заяваў іх стала куды прасцей: да гэтага дастаткова цяпер «візы» самага зборшчыка.

Суперліберальнасць, тым не менш, мае межы разумяна. Канстытуцыйны, у прыватнасці. Так, у Асноўным законе пранісана на аб'ектнасць як мінімум 100 тыс. подпісаў у падтрымку тээнцыйнага кандыдата.

— І нават калі будзе не халаць 10, 20 галасоў, мы нічога не зможам зрабіць, — канстатуе Л. Ярмошына.

Што датычыцца нейкіх іншых неспадзёнаў дзе парушэнняў, не агавораныя у Канстытуцыі, тут цэнтрвыбаркамаўцы аб'яўляюць «быць максімальна лаяльнымі» да удзельніцка выбараў. Як і пры садзейнічанні працы ініцыятыўных груп. У выпадку іх скаргаў на нейкі ціск, перашкоды, ЦВК «будзе займаць актыўную пазіцыю, умяшчаваць і дапамагаць як ініцыятыўным групам, так і кандыдатам, каб яны змоглі вылучыцца». Альтэрнатыва і спабарнасць выбараў, здаецца, у лісце задач Цэнтрвыбаркама.

ГРОШЫ НА ВЫБАР

Рэгістрацыя кандыдатаў у прэзідэнты павінна завяршыцца 23 лістапада. Аднак Л. Ярмошына

Ходзяць чулікі, што...

У Маскве грэчка істотна патаннела. Ці закроне добрая навіна нас?

Днямі расійскія сродкі масавай інфармацыі паведамлілі: Масква абвясціла пра рэзкае падзенне цэнаў на грэчку. У прыватнасці, паведамлялася, што за мінулы тыдзень гэты прадукт патаннеў у расійскай сталіцы з 80 да 57,5-59,9 рубля за кілаграм.

У каментарыях газетарыяў, што чыноўнікі тлумачыць зніжэнне цэнаў паступленнем на прыкладні грэчкі крупуў новага ўраджаю. «У кастрычніку ў Маскву будзе пастаўлена шэсць тысяч тон грэчкі з Алтая. Гэта ў шэсць разоў больш, чым летась». Прыводзіцца таксама лічыбы Расстата: у цэлым па краіне грэчка павялічылася ў цэне з пачатку года ўжо больш чым у два разы. У многіх крамах гэты прадукт увогуле знік з продажу, і рэяна пачалі масава скупляць крупы, што яшчэ больш узмаціла дэфіцыт. «Дакладныя прычыны рэзкага падавання грэчкі пакуль невядомыя. Ва ўрадзе лічаць, што інаватавы спекуляцыі, а таксама журналісты, якія асвятляюць гэтую праблему», — пішуць расійскія СМІ.

Залішне нагадаець, што гэтая ж тэма яшчэ адносна нядўйна была актуальнай і для нашай краіны. Сведчанне таму — кілаграмы грэчкі крупуў, набытых на хвалі амяктажнага поплту, якія цяпер захаўваюцца на кухнях многіх беларусаў. Дарчы, на нядаўняй прэс-канферэнцыі, прасвечанай стану і перспектывам харчовага рынку краіны, выступоўцы з ліку чыноўнікаў пры вялікіх пасадах называлі прыкладна тых жа, па іх меркаванні, інаватавы: журналісты і нядробасуленныя імпацэраў, якія дэстабілізавалі абстаноўку, не накіроўваючы на нейкіх сваіх прыватных запасы грэчкі крупуў са складуў у рознічны гандаль.

Грэчка хутка з'явілася на паліцах. У гэтым нікто не сумняваець, і так яго нэўзабаве і атрымаўся. Пытанні засталася па цэне. Апошняе, які вядома, павялічылася. Напрыклад, зараз грэчка крупуў спакойна стаіць і ў крамах, і на рынках, але — па 4,7-6,5 тысячы рублёў

за 900-грамовую ўпакоўку. Нагадаем, да ўзнікнення ахмятажнага поплту гэтая ўпакоўка каштавала меней за 3 тысячы рублёў. На прэс-канферэнцыі журналістам тлумачылі, што гэта, маўляў, вымушаная мера: цана на гэты харчовы прадукт у суседніх краінах вышэйшая, чым у нас і такі крок зроблены, каб фактычна прадудзіць вываз грэчкі крупуў.

І вось навіна з суседняй Расіі пра тое, што цяпер там гэты прадукт патаннеў, больш за тое — пра дэфіцыт нават гаворкі ў будучым не можа быць. Якім чынам гэтае паведамленне можа адбіцца на нашым унутрынам рынку, на рознічных цэнах на грэчкі крупуў? — Гэта добрая навіна, калі ўсё так, як пішуць, — сказала, выслушаўшы пераказ расійскіх паведамленняў, начальнік упраўлення арганізацыі спажывецкага рынку Міністэрства гандлю Любоў ЯЗЭПЧІК. — Безумоўна, калі павялічэння пастаўкі, павінна будзе ўпаўці і цана на грэчкі крупуў. Калі вы былі на той прэс-канферэнцыі, памятаеце, што гаворка тады вялася пра падраўноўванне цэны, паколькі яна — рознічна — была ў нас крыху ніжэйшая, чым у Расіі і іншых сумежных краях.

У дэпартаменце па хлебпрадуктах Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання на момант падрыхтоўкі матэрыялу атрымаць нейкую дакладную інфармацыю па гэтай жа тэме не атрымаўся. У прыватнасці, дырэктар дэпартаменту Васіль СЕДЗІН быў у камандзіроўцы. Намеснік Алена ПРАКОПЧЫК, да якой скіравалі журналісты «Звязды», да гэтага часу была занятая — удзельнічала ў дзювох селектарных нарадах. Яна значнаць, што пакуль падназначены службы такой інфармацыі не валодаюць, дарчы, яна нічога пра расійскія навіны не чула. Мы дамоўлілі, што за каментарам звернемся ў бліжэйшыя дні, калі ў дэпартаменце наведуюць адпаведныя даведкі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

І БОЛЬШ ЗА 780 РАМЕСНІКАЎ

Цікавая статыстыка ад падатковай інспекцыі Віцебскай вобласці: аказваецца, 782 грамадзяніны афіцыйна займаюцца традыцыйнымі беларускімі рамёствамі. Гэта праца з глінай і з лазой, разьба па дрэве, кавальскае майстэрства.

Больш за 7,3 тысячы фізічных асобаў, якія знаходзяцца на ўліку ў падатковай інспекцыі, — так званыя раньце. Яны законна зарабляюць на тым, што здаюць у наём як жылля, так і гаспадарчыя памешканні. Усяго ў Прыдзвінскім краі больш за 417 тысяч грамадзян, якія знаходзяцца на ўліку ў падатковых органах. Большасць з іх (за 400 тысяч чалавек) — пацельшчыкі зямельнага падатку, арэнднай платы за зямлю і падатку на нерухомасць. Толькі за першыя восем месяцаў сёлета ў бюджэт ад грамадзян, якія плацяць падаткі, паступіла 39,8 мільярда рублёў, што больш, чым летась. Гэта можна растлумачыць і тым, што колькасць грамадзян, якія на ўліку ў падатковай, павялічылася больш чым на 2,9 тысячы чалавек.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Абзац

▲ У Гомелі прайдуць саборніцтва па паяднанні сасісак і піці малака. Дзяржаўнае аб'яднанне «Гомельскаясамлпрам» упершыню правядзе абласное свята «Мясамалочная краіна». Яно пройдзе 2 кастрычніка ў абласным цэнтры на плошчы Паўстання. Свята абудзецца пад знакам прапаганды здаровага ладу жыцця. Ахвотныя змогуць абмяняць цыгарэты на малочныя прадукты. Курсы абмену вытворцы вызначаць самастойна. У праграме — выстава-кірмаш па продажы мяса-малочнай прадукцыі, дэгустацыі. Прайдучы конкурсы «Каўбасын марафон» і «Малочныя вусы» — па паяднанні вараных сасісак і піці малака на хуткасць. Пераможцаў узнагародзіць.

▲ Шафрама, дэпартацыйны і забароннай уезджыца ў Беларусь на працягу трох гадоў завяршылася для чатырох літоўцаў нелегальнае перасячэнне беларускай мяжы ў пошуках спіртнога. Жыхары Шальчынскага раёна былі затрыманыя лідскімі памежнікамі ў беларускай памежнай зоне, каля вёскі Масоны. Выслетліва, што мучаны нарыхтоўвалі дрывы на літоўскай тэрыторыі. Праца суправаджалася вышліцай. Калі спіртное скончылася, за дабаўкай лясаробы вырашылі з'ездзіць на калёсах у Беларусь. Персяякачы «зрэліную» мяжу, яны пакінулі следы на ўсіх кантрольна-следавых палосах і, не даехаўшы да крамы, былі затрыманыя памежнымі нарадам.

▲ Юнак атрымаў моцныя апёкі ад выкавальной лініі ў Баранавічах. У раёне станцыі Баранавічы-Цэнтральныя 17-гадовы навучонік ліцяў пералазіў праз вагон грузавога цягніка «Калій-Ліда». Над вагонам знаходзілася кантактная высакавольная лінія, ад якой хлөөцят атрымаў апёкі. Ён шпіталізаваны.

▲ Пахарыня выратавала маёмасць СВК «За мір» Браслаўскага раёна на ВР100 млн. Загарэла ноччу 28 верасня ў памешканні, дзе захаўваецца тэхніка сельгаспрадпрыемства. На тушэнні пажару былі задзейнічаныя 6 аўтаэктэрнаў. У выніку большую частку маёмасці ўдалося выратаваць. Загарла частка даху, спісаны камбайн «Палесце» 2003 в.в., часткова пацярпел яшчэ адзін камбайн, 2004 г.в. Урон склаў ВР15 млн. Як мяркуецца, прычынай пажару стаў падпад. Праводзіцца праверка.

▲ 24 верасня ўвечары з вагона грузавога цягніка Мінск-Орша на прыпынковым пункце Хараврова саскочыла жанчына, атрымаўшы сур'ёзныя траўмы. 24-гадовая непрацоўная жыхарка Оршы на той момант была нецвярозая, а на вагон залезла, каб бясplatна даехаць дадому.

▲ П'яны кіроўца-беларус на тры гадзіны заблакаваў рух на дарозе ў Намеччыне. Увечары 26 верасня пад Дамэрцінам (федэральная зямля Брандэнбург) нецвярозы кіроўца грузавіка з Беларусі прабыў раздзяляльную агароджу ў ўрэзаўся ў дрэва з другога боку дарогі. Па сведчанні тамтэйшых паліцыі, кіроўца не пацярпеў. У яго ў крыві было выяўлена 2,15 праміле алкаголю. ДТЗ поўнасцю перакрыла рух амаль на 3 гадзіны. Матэрыяльны урон ацэньваецца ў 100 тыс. еўра.

Поўны абзац

▲ Дзядычкіна праглынула 19-сантыметровую зубную істочку. Новазеляндскі хірург дастаў яе са страўніка 15-гадовай дзядычкі, якая ўзімалася па левыцы, пакуль чысціла зубы. Яна спатыкнулася, упала, падавалася шоткай і пачала задыхацца. У выніку шотка апынулася ў страўніку. Яе выявілі з дапамогай камеры і пасляхова дасталі праз рот палінай пятлі. На гэта ўрачам спатрабілася 10 хвілін.

▲ Пад Кіевам зварэць 5 тон баршчу. У гэтую суботу кухары аб'яўляюць уставаць рэкорд Украіны — зварыць у адным чане 5 т баршчу і накарміць ім бясплатна 10 000 гаспадар. Як расказаў журналістам шэф-повар адной сталічнай рэстарэацы Вячаслаў Грыбаў, на такі боршч пойдуць 375 кг бураккоў, 250 кг капустаў, 355 кг бульбы, 90 кг цыбулі, 10 кг часнаку, 75 кг таматнай пасты, 26 кг сала, 50 літраў алею, 67,5 кг балгарскага перцу, 20 кг пятрушкі, 3 кг лаўровага ліста, 25 кг солі, 100 кг смятаны. Грыбаў будучы дапамагаць 4 памочнікі, да вмісціць у чалавечы рост прыстаўляць левыцы, каб закідаць прадукты. Гатаваць страву будучы 5-8 гадзін.

▲ Злодзей-наўдачнік з'еў усе прыпасы ў доме гаспадары. У Латвіі зламаныя, які залез у садовы домок у каператэры «Аліш», прываліўся ў скарп пры спробе крадзяжу. Там мужчына праўдэў 2 дні. Па звестках паліцыі, злодзей збіраўся вынесці з дачы ўсё каштоўнае, але не паспеў — прываліўся ў адчынены люк скарпы. Пры падзенні ён зламаў нагу і не змог самастойна выйсці. За два сутак ён з'еў практычна ўсе назапашаныя прадукты. Злодзей выявілі гаспадары, што прыехалі на дачу. Яны звярнуліся ў паліцыю.

Паводле паведамленняў кіарспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Открытое акционерное общество «БОРИСОВЫТСПЕЦСЕРВИС»
222525, г. Борисов-15, ул. имени братьев Вайнуров, 7, тел. 8 (0177) 787958
УВЕДОМЛЯЕТ АКЦИОНЕРОВ
о приобретении на баланс Общества простых (обыкновенных) акций собственного выпуска, на которые не распространяется преимущественное право приобретения, в количестве 300 штук по цене 4200 белорусских рублей за одну акцию с целью аннулирования акций и уменьшения уставного фонда.
Предоставление предложений акционеров на продажу акций принимается Обществом с 15 сентября по 5 октября 2010 года (включительно) по адресу: 222525, г. Борисов-15, ул. имени братьев Вайнуров, 7, тел. 8 (0177) 787958.
Совершение внебиржевых сделок по приобретению акций на баланс Общества с заключением договора купли-продажи будет осуществляться по адресу: г. Борисов-15, ул. имени братьев Вайнуров, 7, ОАО «Борисовытспецсервис» с 6 октября по 15 октября 2010 года.
Оплата будет производиться денежными средствами по безналичному расчету в течение 5 рабочих дней после зачисления акций на счет «депо» Общества.

ПАДПІСНЫЯ БІЗНЭС-ПЛАНЫ АПАЗІЦЫІ

У перадыбарны перыяд у кожнага свая арыфметыка: выбарчы камісіі пералічваюць электарат, журналісты — колькасць прэтэндэнтаў, а палітолагі — рэйтынгі кандыдатаў. Беларуская апазіцыя па традыцыі лічыць грошы, якія зарабюць на выбарчэй кампаніі, і праўляе зайдзросную выкрутлівасць у пасобах іх здабывання. Калі гогаўлеўскі Чышкаў нахваўваўся на «мёртвых дулах», то апазіцыя — на беларускіх выбаршчыках, а дакладней — на іх аўтарфах.

Ні адны выбары ў краіне не абшліся без скаргаў беларускай апазіцыі на іх недастатковае фінансаванне. Вось і на гэты раз, вярта закрануць у гутарцы з прэтэндэнтамі на ўлад тэму бюджэту выбарчэй кампаніі, які вочы ў іх становяцца як у дыснэўскага Скруджа Мак-Дака. «Для правядзення сапраўднай, пайнцанай кампаніі з прыцілтам перамагчы неабходна каля 520 мілья», — агучвае агупына меркаванні адзін з «кандыдатаў» у кандыдаты». Сума ўражвае: атрымаўшы такія сродкі чорнымі наўнымі грашамі (і накінаў магначма, закон абмежоваўе максімальны памер выбарчага фонду, каб паставіць кандыдатаў у роўня ўмовы), можна ўжо і роўку махнуць на прэзідэнцкія амбіцыі — на зарплату прэзідэнта столькі за ўсё жыццё не назібраець.

Зразумела, ільвіная доля сродкаў па традыцыі асядзе ў кішэнях апазіцыійных вярхоў, але штосці перападзе і радавым. Напрыклад, на этапе збору подпісаў. Па закону члены ініцыятыўнай групы вылучэнца працоўцы бясplatна. З-за сваіх палітычных перакананняў і грамадзянскіх пазіцыі. Але ў апазіцыійнай практыцы ўсё выглядае крыху інакш. Кожны подпіс беларускага выбаршчыка ў падтрымку апазіцыійнага кандыдата мае сваю цану ў «амерыканскіх рублях». Плацяць, зразумела, не выбаршчыку, а зборшчыку подпісаў. Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова крыху пакапацца ў інтэрнэце.

Так званыя валанцэраў (бо сапраўдныя валанцэры павінны працаваць за ідэю) апазіцыя пачала актыўна выкарыстоўваць у выбарчых кампаніях з пачатку 2000-х. Ці то ідэалагічны матывы працаваць перасталі, ці то рэзка скарацілася кола людзей, гатовых траціць лепшыя гады жыцця на сёуднапалітычную дзейнасць у радах апазіцыі, але цяпер удзел у зборы подпісаў ператварыўся ў спосаб заробку. Расцэнкі залежыць ад памеру чорнай каскі кандыдата. Спачатку гэта былі невялікія лічыбы — 10—20 цэ

Услед за пісьмом

А ПРА ДЗЯЦЕЙ ЗАБЫЛІ...

У «Звязду» прыйшоў ліст з Баранавічу. «Каб майму дзіцяці дабрацца да школы, неабходна праехаць 2 прыпынкі на аўтобусе ці ісці 25 хвілін пешшу... Я не разумею, навошта зачынілі пачатковую школу ў 3-й гімназіі. А можа, проста не трэба нараджаць дзяцей, каб хвалявацца не было за каго, а заадно і яшчэ пару дзіцячых садкоў і школ можна будзе зачыніць за непатрэбнасцю»... паскардзіла Наталля УЛЬЯНАВА, якая ў наступным годзе адпраўляе сваю дачку ў школу.

— СШ № 8 зачыненая, а ў гімназіі пачатковых класаў няма. М'яне абурала сам факт ліквідацыі СШ № 8. Гэты крок непрадуманы і безадказны, а галоўнае, паступілі не па-гаспадарску — які ўжо год школа пустае.

Так думаюць многія, асабліва хвалюе гэтае пытанне бацькоў, дзеці якіх пойдучь у школу. Але дзе былі бацькі, калі СШ № 8 зачынілі? Нехта не застаўся раўнадушным, але іх было адзікі.

Начальнік змяніўся, а праблема, створаная ім, засталася. Але пакінемо былою школу, а паглядзім на гімназію, у якой няма месца для вучняў пачатковых класаў.

У сваёй сістэме адукацыі не было ліцэў і гімназіяў, а тагачасныя сярэднія школы спраўляліся з пастаўленай задачай, і сваёй сярэдняй адукацыі лічылася адной з лепшых у свеце, хоць была даволі нягнуткая.

Пасля распаду Саюза многія навуковыя ўстановы пачалі мяняць шыльды. Некаторыя сярэднія школы сталі ліцэямі ці гімназіямі, а тыя ж ПТУ — каледжам. З'явіліся паглыбленыя праграмы навучання, але ж педагогі засталіся тыя ж.

А тое, што ў нейкай гімназіі да 100% выпускнікоў паступае ў ВНУ, яшчэ ні пра што не сведчыць. Хіба не сказала адна высокапастаўленая асоба з Міністэрства адукацыі, што нашым ВНУ неабходна пазмагацца за студэнтаў? А звязана гэта з тым, што колькасць месцаў у многіх інстытутах і ўніверсітэтах пераўравае колькасць выпускнікоў сярэдніх школ. Не сакрыт, што апошні «троецнік» сёння можа паступіць у ВНУ.

Магчыма, нам неабходна апусціцца з нябёс на зямлю і на многія рэчы глядзець рэалістычна. Хто паставіў, што ў гімназіі не могуць вучыцца дзеці ў пачатковых класах? Існуе праблема, і яе неаб-

ходна, лічу, вырашыць у інтэрсах людзей.

Змяніце шыльду на гімназіі, і някай дзеці вучацца ў сярэдняй школе. Няўжо ўсё звязана на назве ўстановы? Патрэбна ў мікрараёне «Тэкстыльны пасёлка» гімназія ці СШ — над гэтым трэба яшчэ падумаць. Як лепш будзе людзям?

А намеснік начальніка аддзела адукацыі Баранавіцкага гарвыканкома Марыя СВЕТЛАКОВА выказала сваю думку:

— У раёне СШ № 15 яскраві ўзводзяцца новыя дамы, а на ўсім пасёлку маладыя сем'і лягаюць. Ды і як раней планавалі? Напрыклад, узводзілі два дзіцячыя садкі на адлегласці два метраў адзін ад другога, і паміж імі нават дамоў няма. Насельніцтва старэе і нядрэўна, што тыя садкі даводзіцца зачыняць.

Спраўды, у многіх дамах мікрараёна шмат пенсіянераў, але адбываецца змена пакаленняў, і дзіцячых галасы гучаць і ў гэтых дамах. Састарэлыя адыходзяць, а іх кватэры займаюць маладыя. Не будзем забываць і пра сямейныя інтэрнаты, а там адна моладзь. Дарэчы, гэтыя інтэрнаты знаходзяцца побач з гімназіямі № 3.

Яшчэ горшая сітуацыя ў новым мікрараёне «Баравікі». Там узведзены цэлы масіў дзевяціпавярховых дамоў, а ўсё да дзіцячага садка і школы рукі не дайшлі. Ды што школа, нават магазіна няма. А там жа жывуць у асноўным маладыя сем'і. Куды падзець дзяцей?

Многае залежыць ад актыўнай пазіцыі людзей. Як нам жыць, павінны вырашаць не начальнікі (яны прыходзяць і адыходзяць), а мы.

Хвалюячыся Н. Ульянавай зразумелыя. Яе дачка пойдзе ў школу ў наступным годзе, а маці ўжо турбуецца, і гэта правільна.

Сымон СВИСТУНОВІЧ. Фота аўтара.

Ведай нашых!

Медальны звон не змоўк...

Завяршальным акордам у сёлённым сезоне міжнародных прадметных алімпіяд для школьнікаў стала алімпіяда па астраноміі і астрафізіцы, якая завяршылася днямі ў Пекіне. Для беларускіх школьнікаў гэтыя спаборніцтвы аказаліся надзвычай паспяхоўнымі — усе чальні беларускай зборнай вярнуліся дамоў не з пустымі рукамі. Дзякуючы іх намаганням, скарбонку беларускай школы папоўнілі 2 срэбраныя, 2 бронзавыя медалі і адзін павялічаны воўдрук.

Срэбраныя медалі прывезлі на радзіму адзінаццацікласнік мінскай гімназіі № 29 Захар Пладуноў і выпускніца той жа навучнай установы Галіна Алфуд, а бронзавыя ўзнагаро-

ды — адзінаццацікласніца Ліцэя БДУ Ганна Факанавіч і выпускніца Ліцэя БДУ Святалана Дзедунова. Выхаванец лідскай гімназіі Павел Лявоненка, які быў адзіным прадстаўніком несталічных устаноў адукацыі ў камандзе, быў удастоены на алімпіядзе пахвальнага воўдрку.

Усяго ў міжнароднай алімпіядзе прымалі ўдзел у гэтым годзе школьнікі з 24 краін свету. Алімпіяду праводзіў гарадскі планетарый Пекіна. Спаборніцтвы ўключалі назіральныя, тэарэтычныя і практычныя туры. Праводзіліся і незалежныя камандны тур, дзе ацэньвалася ўменне за пэўны адрэзак часу класіфікаваць і ўстанавіць яго ў патрэбным напрамку. Беларуская каманда была адзначана як адна з самых хуткіх...

Надзея НИКАЛАЕВА.

Лепшы ў «Сваёй гульні»

Піццюрскі філіялігнічнага факультэта БДУ Улад Парыцкі выйграў кубак Еўропы ў «Сваёй гульні». Гэта адзін з турніраў еўрапейскага чэмпіянату па інтэлектуальных спорце сярод студэнтаў. Спаборніцтвы праходзілі ў Санкт-Пецярбургу ў сярэдзіне верасня і з'яўляліся мадэльным з'яўленнем ва ўзросце да 24 гадоў з Расіі, Украіны, Беларусі, Эстоніі і Азербайджана.

«Сёлета не было больш складана, чым летась», — расказвае Улад — Моцныя «сваікі» сыдохдзіць. Малікі (гулец расійскага тэлеklubа «Што? Дзе? Калі?»), Карабейнікаў вырапілі і даць адказа. Напрыклад: «Менавіта ў гэтым годзе Суворав прайшоў Альпы».

«Змагацца сёлета прыйшлося, у асноўным, супраць пытанняў», — незадаволены Улад Парыцкі. — Рэдактар «Сваёй гульні» Аляксей Багаслоўскі пераўзыхоў самаго сабе і склаў пытанні, каб сам сямья моцныя гульні на 6 тэмах набралі з 900 максімум 150 балаў... Пры гэтым адказваюць правільна».

Акрамя «Сваёй гульні» ў чэмпіянаце праводзіліся і іншыя спаборніцтвы. У іх нашы каманды атрымалі дзве «бронзы»: «Лаўсанавыя валючкі» — у «Што? Дзе? Калі?» і «Храніца разумня United» — у «Брайн-рынг».

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

Як апрануцца на спатканне са стыпендыі?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «Ч3».)

Збіраючыся на спатканне ў гэтым гандлёвым цэнтры, я вырашыла купіць тое, што павінна быць у гардэробе любой дзяўчыны — маленькую чорную сукенку. Яна ідэальна села на фігуру, мела не вельмі влікі выраз, даўжыню крыху вышэй калена і каштавала ўсяго 67 тысяч рублёў. У іншай краме цэнтра, якая вельмі папулярная ў моладзі, я падарвала сіноў кофту з невялікай малаканка, на канцы якой металічнае калыцо, за 43 тысячы і лімонную доўгую майку, каб надзяваць пад ніз, за 23 тысячы. Гэты камплект больш нефармальны.

Варыянт № 5. Не траціць грошы

Збіраючыся на галоўнае спатканне ў сваім жыцці, можна і не траціць грошы, толькі абавязкова набыць новыя калготкі, якія надзяваецца спадчыцу. Грошы можна захаваць па дзёх прычынах.

Па-першае, яны патрэбны на штосці іншае, напрыклад, на падарунак для маці або курсы замежнай мовы. Есць і такія студэнты, што цэлы месяц жывуць на стыпендыю, не падрацоўваючы і не атрымліваючы падтрымкі бацькоў. Таму распусціць усе грошы на адзенне — недапушчальнае расхоў. Тады варта аглядзець у гэтым гардэробе. У самых далёкіх кутках можа знайсці тое, пра што вы даўно забыліся. Старая рэч можа некажана добра пасаваць да новай, купленай наядна. Калі ўмеецца, перапішыце што-небудзь старое — дадаць кветку да старога сукенкі, абрэжце ніз доўгай спадчыцы. Але надзявайце гэта толькі тады, калі ўпэўнены, што не здаецеся смешным. Варта пашчыраваць і над прычоскай, манікірам, макіяжам. Але важнае спатканне — не падстава для эксперыментаў. Трэба мець пэўны вопыт, каб удала «размяляваць» сабе. Таму рабіце тое, што добра ўмеецца, каб не прыйшлося ў апошні момант змяняць галіву з-за няўдалых кудзерак. Добрая прычоска, маніюк, макіяж плюс ваша ўпэўненасць — за імі

сіццлага адзення будзе проста не заўважаць.

Па-другое, грошы можна не траціць, калі... вам гэтага не хочацца. Малады чалавек у вас за штосці ўпадабаў, калі запрасіў на спатканне. Значыць, вы патрэбны яму ў першую чаргу такая, як ёсць. І новыя ўражаны ад вашай энешнасці неабавязкова, калі новыя ўражаны будучь сыдохдзіць ад вашых тасукаў.

Варыянт № 6. Не ісці на спатканне

Галоўнае спатканне ў вашым жыцці можа ў запланаваны вамі час і не адбыцца. Таму што хлопцы не можа, перадумайце або пахартавайце. Так, здараецца і такое. Вы, апранутая, нафарбаваная, какаець вась-вась яго з'яўлення. А ён тэлефануе і кажа: «А я ўсё яшчэ на працы, у іншым канцы Беларусі. Я ж жартаваў, думаў, ты разумееш». Тут не трэба засмучацца і заліваць гора слязімі. Першае, што трэба зрабіць, — гэта сесці і паспрабаваць напісаць верш. Пад самоту яны ідуць вельмі добра! А другое — гэта самай заняць сабе. Трэба некуды выбрацца: на канцэрт, якую-небудзь прэзентацыю, з'ездзіць у іншы горад. Бо новыя знаёмствы самі сабой з'яўляюцца рэдка. А яшчэ можна патэлефавачы старому сябру, з якім вышні зносіны яшчэ сабе не вычарпалі. Час ідзе, людзі мяняюцца...

Збіраючыся на галоўнае спатканне ў сваім жыцці старанна, цяроліва, доўга. Ад стварэння ўласнага прыгожага вобраза можна таксама атрымаць асалоду. Не шкадуіце ні стыпендыі, ні часу. І, калі вы скажаце, што не маеце грошай на новую сукенку, я вам не паверу. Спраўдана жанчына будзе месяц сядзець на аўтанцы і вадае, але купіць жадаваную рэч. Можа, сапраўды, гэта будзе для вас галоўная сустрэча? Кажуць, кожны дзень трэба пражываць, як маленькая жывёліца. Значыць, да кожнага спаткання трэба рыхтавацца, як да апошняга ў жыцці.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

ДОБРАУПРАДКОЎАЛІ МЕМАРЫЯЛЬНЫ КОМПЛЕКС

Моладзь Дубровенскага раёна брала ўдзел у добраўпарадкаванні помнікаў, воінскіх пахаванняў знакамітага мясцовага мемарыяльнага комплексу ў «Рыленкі». Акцыя, у ліку якой, прывяла да юбілею беларускага камсамола.

Ужо традыцыйна становіцца акцыя па ўшанаванні маладых спецыялістаў, якія прыехалі ў раён працаваць. Асабіста кіраўнікі раённых ўладаў знаёміцца з маладымі дз перспектывішчы. Хоцца, каб маладыя работнікі не пакідалі глыбоку. Таму для моладзі будучага жылля, аказваецца падтрымка ў службовым росце.

І ПІПЕНІСТЫ ПАСТАВІЯЦЬ АДЗНАКІ

Кляя трыццаць маладых сем'яў з Шаркаўшчынскага раёна бяруць ўдзел у рэгіянальным аглядзе-конкурсе на лепшы сельскі падворак.

Сярод арганізатараў райкам БРСМ. Фінал запланаваны на кастрычнік. Пераможцы, якія лепш даглядаюць дом, добраўпарадкоўваюць двор, атрымаюць прызвы. Сярод экспертаў, якія будуць ставіць адзнакі ўдзельнікам конкурсу, работнікі раённага цэнтры гігіены і эпідэміялогіі. Яны пракантралююць, ці прытрымліваюцца гаспадары адпаведных санітарна-гігіенічных правілаў і патрабаванняў па ўтрыманні падворка.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

МОЙ ІНТЭРНАЦІ ДЗЁННІК

Той, хто не жыве ў інтэрнаце, сапраўдным студэнтам называцца не можа. Такага меркавання прытрымлівалася і я. Таму неадчужная ідэя паставіць галоднага студэнцкага шчыра праславада мяне неадступна.

Асабліва іпнётгаў для засялення я не мела. Даволі высокім сярэднім балам дканан не здзішлі. У выніку адзінае, што заставалася, — гэта «студка» ва ўсе дзверы», каб іх «адчынілі». І вось мая мара здзейснілася: я засяляюся ў інтэрнат. У цэнтры горада!

Сама яскравая думка, якая з'явілася пасля першых дзён засялення: «Раней я жыла ў Малаўнаўцы, а зараз — у Мінску». Розніца паміж украінскай сталіцай і яе цэнтрам сапраўды істотная. Вядома, і ў гадзіны медытацыі падчас язды ў аўтобусе ёсць свае плюсы: можна паравяжач пра быццё, супакоіцца — куды б ні спяшаўся, аўтобус усё роўна і калом не падгоніш. Воляй-няволяй вучышся размяркоўваць свой час. Бо траціць лішнія дзе гадзіны на дарогу туды і назад зусім не хочацца. Таму ўсе справы, сустрэчы стараюся ўпісаць у адзін прамежак часу. Некаторыя асабліва запаслівае асобы пачынаюць узгадваць пра такую карысную рэч, як тэрмас, і не толькі з кавалі ці гарбаты, а нават і супам.

І яшчэ адзін істотны плюс: сябры жахаюцца нават думі прыехаць да цэбе ў гэты ў такую далечыню. Два любімыя іх пытанні: «Дзе ты жывеш?» і «Якая там станцыя метро?». Прыходзіцца цяроліва даводзіць, што ў Малаўнаўку метро пакуль не ходзіць. А бліжэйшая станцыя — гэта «Інстытут культуры». Аднак, на жаль, нават знаёмыя хлопцы, што жыве на «Інстытуде», сцвярджаюць, што Малаўнаўка ад яго вельмі далёка. Таму няма патрэбы траціцца на пачастункі для гасцей: дзядзюшчы толькі самаы стойкія з іх...

Усе, хто калісьці жыў у майм новым інтэрнаце, у адзін голас паўтаралі: «Там прускалі! Там усё старое і дабітае. Там так жудасна!». Я нават пачала смянявацца, ці прымаць гэты падарунак нябёсаў. Аднак выкладчыца, якую я дзяляла сваімі прасьбамі аб інтэрнаце, на маё пытанне: «Ці магу я падумаць?» — даволі сярдыта запытала: «У цэбе што, ёсць выбар?». Давялося тэрмінова збіраць рэчы.

Адзін душ у падвале на ўвесь корпус, дзве агульныя кухні на паверх — вось чым «зрагуля» новае жыллё. Але, на шчасце, у майм крыле, у адрозненне ад іншых, хоць мучынкай і жаноча прыбырлівай паліцыя, падніжылі палічы ў шафрах. Маральна я была гатовая да гэтага... А вось кітанка, якая ўвесь вечар няўцёсна рыдала ў тэлефонную трубку, відаць, не. А, можа, яна проста сумавала па родных...

На аглядзішы майго новага жытля прыехалі бацькі і старэйшы брат. Маці, якая ўвесь час патрабавала ад мяне знайсці сабе месца ў інтэрнаце, на гэты раз прытрымлівалася пазіцыі нейтралітэту і казала: «Вырашай сама». Бацька не быў упэўнены, ці варта ўзвясца ў гэту авантуру. А вось брат катэгорычна заявіў: «Не! Што гэта за жытло для дзяўчыны?!». Мне давялося састойваць, казачы, што я сама хачу застацца. Ох, гэты ўсе яны, мары стаць сапраўднай студэнткай...

Я вельмі ўзрадавалася, калі ўбачыла ў калідоры знаёму дзяўчыну, з якой разам была на курсах і з якой вельмі сябравала. Пазнаёмілася з яе суседкай па пакоі і яшчэ некалькімі дзяўчынатамі з факультэта. Аказалася... на гэтым маё знаёмства з беларусамі скончылася...

Далей варта было хаця б у думках адгарнуць атлас ці мапу — навокал знаходзіліся розныя людзі з самых розных куткоў свету. У іншым краі паверх жылі немшталіцы гісторыкі і фізікі! — яны ж беларускія хлопцы. Але да іх было так далёка... Наступныя пяць месяцаў майго жыцця нагадвалі бясплатнае падарожжа ў чужыя краіны, недрукаваныя вядоўнікі па іхных кутурках...

Беларусы часта скептычна ставяцца да іншаземцаў, асабліва са смуглай скурай, і лічаць, што з імі лепш не мець ніякіх зносін. Чаму? Патлумачыць не могуць. Проста «не і ўсё». Мае новыя сяброўкі па інтэрнаце мелі прыкладна такія ж погляды. Але ж я вырашыла: суседзяць, як і радно, не выбіраюць, з імі трэба сябраваць. І пасябрывала.

Іншаземцы з майго інтэрната шмат чаму навучылі мяне. Яны нагадалі тыя ісціны і манеры паводзінаў, якія я ведала заўсёды, але ці то запам'ятавала, ці то што яшчэ... Яны далі магчымасць зазірнуць у іншы свет і параўнаць яго са сваім.

Узгадаю штосці з таго, чаму яны навучылі мяне, і раскажу з гэтай нагоды пару гісторыяў.

Трымаць дадзенае слова Аказалася, агульная кухня — зусім не недоход. Тут адбываецца большасць знаёмстваў, сустрэч з суседзямі. Тут можна даць пакаштаваць сваёй стравы іншым, а ўзамен атрымаць частку чужога смачнага пачастунку. Менавіта на кухні мы пазнаёмілася з туркменамі. Мы гатавалі вінегрэт, якога хлопцы раней ніколі не бачылі. У адказ на запытанне «што гэта такое?» мы наклалі ім тарлерку салаты. Праз хвілін дваціцца, калі мы ўжо даядалі страву ў пакоі, да нас асцярожна пастукалі (колькі не крычы «ўваходзьце», ніхто з іншаземцаў ніколі не зойдзе), мы адчынілі і атрымалі цэлую міску духмянага плову з кавалкамі курцы. На кухні я бачыла, што курцы ў іх зусім мала — значыць, яны аддалі нам самае лепшае.

Пасля гэтага туркмены часта запрашалі на кубак гарбаты. Аднак у нас ніяк не атрымлівалася, прыходзілася пастаянна адмаўляцца. Аднойчы мы згадзіліся. Але ў той вечар я не паспявала выканаць хатняе заданне, таму не змагла пайсці, і мае сяброўкі не пайшлі таксама.

На наступны дзень нашых туркменскіх сяброў быццам падманілі. Яны ледзь чутна віталіся і нават не глядзелі ў наш бок. Мы не маглі ўцяміць, што здарылася, пачалі думаць, што ім нагаварылі нечага дрэчнага. Толькі праз некаторы час зразумелі, што яны сур'эзна пакрыўдзіліся. Мы паабяцалі прыйсці і не выканалі абяцанне. Мы пагрэбавалі іх гасцінчасцю.

Наладзіць былія добраыя адносіны з туркменамі нам так і не ўдалося.

Абранаць годнасць сваіх дзвучат Аднойчы была сапраўдная бойка. Туркмены біліся з кітайцамі. Аднак мае журналістыкі інстытцы тады яшчэ солдака драмалі. І на шум, які працягваўся паўночы, я не звярнула ўвагі.

У бойцы, калі, удзельнічала дзесьці чалавек трыццаць, нават прыходзілі міліцыянеры і затрымалі аднаго хлопца. А пачалося ўсё з-за дзвучынаў аднаго народа, якую абразіў неабудумны рух якога іншай нацыянальнасці. Яна крыкнула: «І на гэты гук прыбеглі ты, хто быў плом. Пасля за годнасць сваёй дзвучыны ўступілі ўсе хлопцы не толькі паверха, але і інтэрната... Гатаваць ежу для ісіх Іншаземцы не любяць вярчаць у адзіночку. Яны разам ходзяць у краму, разам гатуюць. Нават калі ёкай займаецца адзін чалавек, спажываюць яе і суседзі па пакоі таксама. Калі ж іх не аказваецца побач, яны запрашаюць іных сяброў, часта і нам прананоўваюць паесці разам. Адзін чалавек можа гатаваць абед і на сям'яры, бо да яго прыйдуць суаічынікі з іншых паверх. Нашы ж маладыя людзі на кухні чыста трасуцца над сваёй ежай так, быццам яна апошняя ў іх жыцці. А калі і прананоўваюць пачаставацца, то так, быццам разлічваюць на адмову. Калі ж іншаземец дае вам штосці пакаштаваць, вазьміце хоць бы маленькі кавалчак, якімі б сытмы вы ні былі. Адмова ад пачастунку, прананаванага з душой, можа іх пакрыўдзіць.

Паміж хлопцамі і дзвучытатамі павінна быць дыстанцыя — і хлопцы, і дзвучытаты. У іншаземцаў жа жаночае палова не можа дзваліць сабе так многа. Сустрэкацца і размяляць на калідоры — нармальна. Але зайсці ў пакой да хлопца — гэта ўжо значыць штосці

большае. Да нас час ад часу заходзілі туркменны, каб мы дапамагалі ім выканаць заданні па рускай мове. Аднойчы ў нас быў адзін з іх. На бяздумнае пытанне майё сяброўкі: «Дзе твой сябар?» — ён адразу адказаў: «У яго ёсць дзвучычына».

Галоўнае — вернасць і праудзінасць Гэта самая важная якасці, якімі павінна валодаць ідэальна абранніца. У Турцыі нават на дыскатэцы дзвучычына не можа быць адразу з двума кавалерэтам. Калі хлопцы заўважаць гэта, то паміж сабой высвятляць адносіны з дапамогай кулакоў. Але пасля яны могуць пасябраваць, а дзвучычыну аднесці да ліку тых, з кім не варта мець сур'эзных адносін. Прычым нават аднаго падману, аднаго вечара ў кампаніі іншага бывае дастаткова, каб назаўжды страціць магчымасць быць з пэўным хлопцам.

Не піць Так, як гэта ні банальна гучыць, яны навучылі не піць. У некаторых краінах, такіх як Лівія, алкаголь увогуле не прадаецца. У мусульманскім свеце спіртныя напоі строга забароныя законамі рэлігіяў. Але ўсё забароны ад канкрэтных краін. Хлопцы-лівіяцы не пілі ў Беларусі. А Турцыя ўвогуле пазіцыянуе сябе як краіна паміж Захадам і Усходам. Аднак не ўсе прыезджыя аднолькава трымаюцца правілаў, прынятых на Радзіме. Напрыклад, адзін з афра-амерыканскіх братоў-близнят, што жылі ў інтэрнаце, ужываў алкаголь, а другі — не.

Аднак, глядзячы на іншых, розуму не набярэшся. Кожнаму патрэбны свае граблі і свой гузак на лбе.

Быць актыўнымі і жывымі Глядзячы на замежных суседзяў, узнікае ўражанне, што яны больш жававія, чым мы. Хлопцы з арабскіх краін пазней становяцца дарослымі. У свае дзевятнаціцці яны выглядаюць на дваціццаці пяць, а паводзяць сябе як сямнаціццагадовае хлопчыкі. У іх зносінах адчуваецца прастадушнасць, нават дзіцячасць. Пажыўшы ў нашай краіне, яны адаптуюцца, і гэта, на жаль, знікае.

Іншаземцы-арабы энергійныя, рухавыя. Пасля гутаркі з імі млявасць і павольнасць некаторых беларусаў часам нават раздражняе.

Раздзяляць добрае і благое Галоўнае, у чым, на мой погляд, наша культура стасунае ўсходняй, — гэта ва ўменні раздзяляць «добра» і «блага», «можна» і «нельга», «варта» і «няварта». У нас усё паняцці вельмі нівеліраваныя. Грамадства часта не ведае, каго асуджаць, а каго хваліць, ды і не робіць гэтага. Ніхто не скажа дрэннага слова кандуктары, якая ледзь не кулакамі з гучнымі крыкамі выступае за дзверы тралейбуса стаяру, не зусім чыста прыбраную жанчыну — гэта ж быццам бы яе праца. І ніхто не падтрымае чалавека, які стварыў пітомнік для будзёжных катой і сабак. «Нам хоць бы са сваім жыццём разабрацца», — думаем мы, — а не тое што нейкім там жывёл даглядаць...

Я зусім перастала любіць рускія фільмы (беларускіх, прызначна, бачыла мала). Таму што ў іх людзі проста вянзучу ў сваіх праблемах, ачы і балое. Яны пастаянна перажываюць, успрымаюць усё вельмі востра. У «тупых амерыкоўсаўскіх камедыях» мы заўсёды маею адпраўны пункт А (дрэнны), з якога прыходзім у пункт Б (шчаслівы). Прычым гэты шлях пераадбываецца не высільваннем і пакутамі душы і розуму, а мэтанакараванымі дзеяннямі, на якія мы, беларусы, сябе часта ашчаджаем.

Падарожжа па інтэрнацкім дзённіку завяло мяне даволі далёка. Трэба вяртацца назад, бліжэй да рэаліяў...

Той, хто не жыве ў інтэрнаце, сапраўдным студэнтам называцца не можа. Такага меркавання прытрымлівалася і я. Таму неадчужная ідэя паставіць галоднага студэнцкага шчыра праславада мяне неадступна.

Асабліва іпнётгаў для засялення я не мела. Даволі высокім сярэднім балам дканан не здзішлі. У выніку адзінае, што заставалася, — гэта «студка» ва ўсе дзверы», каб іх «адчынілі». І вось мая мара здзейснілася: я засяляюся ў інтэрнат. У цэнтры горада!

Сама яскравая думка, якая з'явілася пасля першых дзён засялення: «Раней я жыла ў Малаўнаўцы, а зараз — у Мінску». Розніца паміж украінскай сталіцай і яе цэнтрам сапраўды істотная. Вядома, і ў г

ПАД ЗНАКАМ САВЫ

«...ВУЛЧЫНЯ ГРАБЯЖЫ, ЯКІЯ ўчыняюцца ў ЦЁМНЫМ ЧАС СУТАК, УСЁ ЯШЧЭ ўяўляюць сур'ёзную ПРАБЛЕМУ для ГРАМАДСТВА. СУПРАЦОЎНІКІ МІЛІЦЫЯ РОБЯЦЬ НЯМАЛА, КАБ ЗВЕСЦІ НА НИШТО ГЭТЫЯ ЗЛЧЫНСТВЫ, АДНАК СІТУАЦЫЯ УСЁ ЯШЧЭ ПАКІДАЕ ЖАДАЦЬ ЛЕПШАГА.»

У ШТОДЗЕННАЙ ПРАЦЫ СУПРАЦОЎНІКАМ ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ МУС ДАВОДЗІЦА ВЯЯЗДЖАЦЬ НА СПРАЦОЎКУ СРОДКАЎ АХОЎНАЙ СІГНАЛІЗАЦЫІ. АЛЕ КОЖНЫ РАЗ МІЛІЦЫЯНЕРЫ НЕ МОГУЦЬ ПРАДБАЧЫЦЬ, ШТО ІХ ЧАКАЕ.

СУМЕСНЫ ВЫПУСК «ЗВЯЗДЫ» І ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ МУС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

СПРАЦОЎКІ БЫВАЮЦЬ РОЗНЫМІ

У штодзённай працы супрацоўнікам Дэпартамента аховы МУС даводзіцца выяжджаць на спрацоўку сродкаў ахоўнай сігналізацыі, устаноўленых на розных аб'ектах і кватэрах грамадзян. Але кожны раз міліцыянеры не могуць прадбачыць, што іх чакае. Акрамя рэальных фактаў учынення злачынстваў, часам здараюцца і кур'ёзныя сітуацыі.

Іншая ноч прынесла не менш клопату нарадам Ленінскага (г. Магілёва) аддзела аховы (на фота), калі адна за другой на ПЦН пачалі па-спраўку працаваць чатыры крамы раёна. На першым і другім аб'ектах міліцыянеры знайшлі адчыненыя уваходныя дзверы з пашкоджанымі замкамі, на трэцім — разбітае цаглянае двайное вітрыннае шкло, у чацвёртым жа выпадку з боку фасада на уваходных дзвярах была зламана дзвярная ручка. Узрушаны ў кола ўсю «трывожную» тэрыторыю некалькімі афіцэрамі, супрацоўнікі аховы затрымалі 22-гадовага раней судзімага магілёўчана, які і прызнаўся ва ўсіх фактах парушэння ціснасці аб'ектаў. Прайграўшыся ў залах гульнявых аўтаматаў, малады чалавек вырашыў «пазычыць» грошай у касах крамаў. Але васьмь бяд — уначы яны зачынены! Рашэнне ігнараваць гэтыя абставіны і давяло гульца да лагічнага фіналу.

«Работнікі нажа і сякеры»

У стане алкагольнага ап'янення людзі не заўсёды кантралююць свае дзеянні і часам учыняюць не проста хуліганскія ўчынкi, а цяжкія злачынствы з трагічнымі наступствамі.

На вартавым пасту Гомельскага раённага выканаўчага камітэта спрацавала ручная трывожная сігналізацыя. На высветленне абставінаў выехала група затрымання Новабеліцкага (г. Гомель) аддзела аховы ў складзе старшыні Дзмітрыя Несцяровіча і прапаршчыка Уладзіміра Гарноўскага са службовым сабакам па мянушцы Крыся. На прылеглай да адміністрацыйнага будынка тэрыторыі міліцыянеры затрымалі 44-гадовага гамельчана. Добра «накачаўшыся» моцнымі напоямі, злымысльнік панік на тэрыторыю высканка і, выкарыстоўваючы нож, пагражаў расправы вартуўніку аддзела аховы, які нёс тут службу.

Сота У. ЗДАНОВІЧА

З ЮБИЛЕЕМ!

«Семь десятков На моем уже счету — Трудно вернется, но с Судьбою Я в согласии живу» (Віктар КІСЛЯК.)

Гэтымі днямі споўнілася 70 гадоў палкоўніку міліцыі ў адстаўцы Юрыю Канстанцінавічу Платуну, які больш за 20 гадоў аддаў службе аховы. Юрый Канстанцінавіч нарадзіўся ў вёсцы Завітая Нясвіжскага раёна. Там жа, перажыўшы з сям'ёй цяжкія гады вайны, пайшоў у першы клас у 1949 годзе. Пасля школы, у 1959—60 гг. пасле прапрацаваць на Гарадзейскім цукровым заводзе, пакуль не прызвалі на тэрміновую службу. З вайска Платун быў датэрмінова дэмабілізаваны ў сувязі з наступленнем у Мінскі інстытут народнай гаспадаркі імя В.В. Куйбышава (цяпер БАТУ. — Заўв. аўтара) на планаво-эканамічны факультэт. Актыўны Юрый асвойваў шэраг новае заўсёды ахотна. Вось і навуачныя ў інстытуце, ён адначасова працаваў ва Упраўленні дамамі ўрада БССР.

У САБАК ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ — ЖЫЦЦЁ НЕ САБАЧАЕ

- Службова-вышуквы сабака з'яўляецца незаменимым сродкам у вышук злчынцы або яго следоў. Часам ён дае апэратыўныя работнікам і следству адзіную «зацэпку», якая дазваляе разгавяць разнастайныя злачынныя камбінацыі...
- Штогод каманда Дэпартамента аховы ўдзельнічае ў адкрытым асабова-камандным чэмпіянаце ўнутраных войскаў па службовым мнагабор'і і кінолагу...
- Службовыя сабакі, якія прымяняюцца ў групах затрымання і на пастах міліцыі, падлягаюць замене кожныя 8—10 гадоў, і гэта з улікам адсутнасці ў іх прыроджаных захворванняў...

КОЖНАМУ ШЧАНЮКУ — ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ПАДЫХОД

Рост сабакі павінен адпавядаць стандарту паводу, а таксама павіна быць добра выражана абарончая рэакцыя. У шцеці пітомніка Барысаўскага аддзела аховы ёсць вельмі рэдка сустракаемы від, які адрозніваецца нагляд за станам здароўя сваіх падпаленых. Сюды ўваходзіць і кантроль за кармленнем жывёл, і правядзенне вакцынацый, і санітарная апрацоўка валяраў, а таксама штодзённыя агляды на прадмет выяўлення хвароб і, зразумела ж, прыняцця родаў. Дарэчы, на момант нашага прыезду ў пітомнік мы змагі ўбачыць прыплод шчанкоў канца лета. Малым усяго два месяцы, яны маленькія,

ПІТОМНІК СЛУЖБОВОГО СОБАКОВОДСТВА. БОРИСОВСКИЙ ГОРОДСКОЙ ОТДЕЛ ОХРАНЫ.

НЕСТАНДАРТАЯ СІТУАЦЫЯ

Самагоншчыца

У міліцыянераў групы затрымання Навабеліцкага (г. Гомель) аддзела аховы прапаршчыка Уладзіміра Гарноўскага і старшыні Дзмітрыя Несцяровіча адбылася днём некалькі нестандартная для службы сітуацыя, але галоўнае — з вялікай карысцю для грамадства. У адной з гарадскіх кватэр спрацавала сігналізацыя. Нарад прыбыў па адрасе, але, на жаль, выклік аказаўся беспаспартым. У час, пакуль міліцыянеры разбіраліся з кватэрай, якая «спрацавала», па пад'ездзе «гуляў» рэзкі пах самагоннай брагі, які яўна прасочваўся з-за адных з кватэрных дзвярэй. Уладзімір і Дзмітрый не пакінулі гэты факт без увагі. Запрашушы ўчастковага інспектара, яны сталі па чарзе абыходзіць кватэры, каб знайсці крыніцу хмельнага паху. Гаспадыня адной кватэры, пачуўшы, што да яе хоцьці зайці міліцыянеры, не спыталася адчыніць дзверы, і пазней стала ясна чаму: на газавай пліце поўным ходам ішоў працэс вырабу самагону. За тую некалькі хвілін, пакуль супрацоўнікі міліцыі праслілі ім адчыніць дзверы, жанчыне ўдалося знішчыць прадукт сваёй вытворчасці, але самагонны апарат яна схаваць не змогла. Яго і канфіскавалі. Складзены адміністрацыйны пратакол. Правапарушальніцы пагражае невялікі штраф. Дзякуючы пільнасці міліцыянераў аховы былі ліквідаваны дамашы «заводзік» па вытворчасці самагону. І хто ведае, магчыма, гэта выратавала некаторых людзей ад нянаксянага і небяспечнага прадукту.

Познія «пакупнікі»

Следчым трэба будзе высветліць, што падштурхнула дваіх жыхароў Слоніма на учыненне крадзяжу — вялікае жаданне пакурыць або фінансавыя цяжкасці. Каля дзвюх гадзін ночы на пулт цэнтралізаванага назірання Слонімскага аддзела аховы паступіў сігнал спрацоўкі ахоўнай сігналізацыі ў гандлёвым павільёне «Усход-М», размешчаным на вуліцы Гагарына. Для высветлення абставінаў на месца здарэння быў накіраваны нарад у складзе міліцыянера-вадзіцеля, прапаршчыка Андрэя Станкевіча і міліцыянера-кінолага прапаршчыка Сяргея Юрчука (на фота ўнізе). Пры аглядзе аб'екта міліцыянеры знайшлі разбіты шклопакет вітрыны і яўныя следы крадзяжу таварна-матэрыяльных каштоўнасцяў. Каб блакаваць павільён з усіх бакоў і дасканалы абследаваць тэрыторыю, прыбыла яшчэ адна група затрымання ў складзе прапаршчыка міліцыі Віктара Гаўрыленкі і Аляксея Ганчарэнка.

Сота У. ЗДАНОВІЧА

КАМЯНЕЦКІЯ ВАРТАВЫЯ ПРАВАПАРАДКУ

Камянецкая вежа — адна са слаўтасцяў невялікага гарадка на Брэстчыне. Невыпадкова яна, як помнік культуры канца XIII стагоддзя, карыстаецца павышаным попытам як сярод мясцовага насельніцтва, так і гацей.

Адмысловае нясенне патрульнай службы ў межах турыстычнай «меккі» для супрацоўнікаў мясцовага Дэпартамента аховы — справа гонару. Сёння на дзяжурстве міліцыянер-кінолаг Аляксей ГАРУС і яго напарнік — міліцыянер-вадзіцель Ігар САЦЭВІЧ. Хлопцы ўпэўнены, што прысутнасць людзей у міліцыянскай форме дысцыпліне наведвальнікаў паркавай зоны. Дарэчы, паводле слоў патрульных, гэты ўчастак дэляка не самы «гарачы». Больш клопатаў звычайна дастаюць падагрэтыя спіртным кліенты начных бараў і магазінаў. Праўда, на ўзброеным супрацоўніку міліцыі, што служыць «пад знакам сабавы», не толькі зброя, сродкі сувязі і абароны, але і звычайныя парадны. Пры неабходнасці можна абіснуцца і словам. Хоць у выпадку спрацоўкі «трывожнае кнопкі» на ахоўваемым аб'екце ад супрацоўнікаў міліцыі патрабавання поўная канцэнтрацыя, увага і асцярожнасць. А гэтых якасцяў ім не займаць.

НЕ ПАЗБЕГЛІ АДКАЗНАСЦІ

Грабжыкі ў структуры маёмасных злачынстваў займаюць другое месца пасля крадзяжоў, а вулічныя грабжыкі, якія учыняюцца ў цёмны час сутак, усё яшчэ ўяўляюць сур'ёзную праблему для грамадства. Супрацоўнікі міліцыі робяць нямаля, каб звесці на нішто гэтыя злачынствы, аднак сітуацыя усё яшчэ пакідае жадаць лепшага. Ахвярамі грабежнікаў, як правіла, становяцца адзіночны пешаходы. Учынёныя грабжыкі часцей за ўсё асобы без пастаяннай крыніцы даходу, роду заняткаў і месца жыхарства, а таксама асобы, якія не так даўно вярнуліся з месцаў зняволення і, як ні сумна, непаўналетнія.

У дзяжурнай часці Барыскага УУС раздаўся начны тэлефонны званок. Усхваляваная жанчына паведаміла пра тое, што некалькі хвілін таму на яе напалі двое неведомых і забралі ў яе кашалёк з грашмямі і два мабільныя тэлефоны. На месца здарэння прыбыў экіпаж Барыскага аддзела аховы ў складзе прапаршчыка Васіля Мельніка і Дзмітрыя Мельніка (на фота зверху). Пацярпелая падрабязна апісала прыкметы нападальшых на яе. Міліцыянеры прыняліся «працэсваць» дзверы бліжэйшай дамоў і не дарма: былі затрыманы двое мужчын. Іх даставілі ў аддзел міліцыі, дзе пацярпелая апавядала ў іх сваё крывадушэрства.

Сота У. ЗДАНОВІЧА

КУЛЬТУРНАЕ ЖЫЦЦЁ

«КАЦЮША» ў ВЫКАНАННІ... «АХОВЫ»

ахвіцуюць яе бясцелы аб'ектаў і жывых памяшканняў. На пытанні грамадзян аб устаноўцы сігналізацыі ў кватэры, доме, гаражы адказвалі кваліфікаваныя консультанты аддзела аховы. Цікаваць у людзей выклікалі радзістасці груп затрымання і такія спецсродкі, якія бранекмізляка, ахоўны шлем і ПР-73, увогуле ўся ахоўная аtryбука пераходзіла з рук у рукі цікаўных грамадзян.

Сота У. ЗДАНОВІЧА

ПАЧУЦЦЁ РАДЗІМЫ

(Заканчэнне. Пачатак у нумары за 28 верасня.)

ЧАСТКА II. ТРЫВОЖНАЕ

Дзе ў звычайнай школе можа быць этнічнае выхаванне? О, цікавае пытанне. З аднаго боку, можна назваць шэраг прадметаў — ад гісторыі да мовы. Аднак іх вывучаюць усе. Жывуць з імі не ўсе. Нават настайнікі... Што зробіць, у школах больш заўважана, як даць дзецям магчымасць засвоіць прадмет і атрымаць свой атэстат...

Таварыш СТРУЖЭЦКІ, намеснік міністра культуры РБ:

— Давяце кожны пра сябе скажа: чаго нам у дзяцінстве не дадалі? Тое мы вымушаны былі самі набываць, калі было імкненне. Нас не навучылі танцаваць — не сучасныя танцы, а нашы, мясцовыя. Нас не навучылі спяваць. Мы не ведаем сваіх песняў, за сталом сядзім нямыя. Нас не навучылі элементарным традыцыйным абрадам. Кожны з прысутных быў у такой сітуацыі: ідзе вяселле, а абрадавыя рэчы мы не ведаем, што за чым ідзе. Альбо пахаванне, людзі пытаюцца: а як несіць нябожчыка — нагамі ўперад ці галавой, а дзе ставіць крыж, а дзе вянок?.. Усё ж гэта было ў народных традыцыях, абрадах. Дарчы, мы ўважліва ставімся да рэлігійных абрадаў. Яны фарміраваліся стагоддзямі, кожнае слова, дзеянне, абгортванне, адшліфаванне часам, розумам тысяч папярэднікаў. Так дайшла да нас і традыцыйная культура. Мы на шляху да яе, у развіцці. На жаль, і сярэд работнікаў культуры пакуль яшчэ няма адназначнай пазіцыі, што **беларуская нацыянальная культура не можа паўнаважна існаваць без беларускіх мовы**. Напэўна і таму, што ў свой час не выхавалі. Можна гаварыць, што выдатны фізік ці матэматык, які не мае дастаткова гуманітарнай асновы, не можа паўнаважна існаваць у сучасным свеце — сам будзе да гэтага даходзіць, ці сутыкнецца з праблемамі.

Вольга ЛУКАШЭВІЧ, выкладчык тэатральных дысцыплін Сяніцкай агульнаадукацыйнай школы Мінскага раёна:

— На мой погляд, беларуская мова — адна з вялікіх праблем у школе. У мінулым годзе ў мяне быў першы клас — з імі было цяжка размаўляць. Я спачатку нешта кажу, а потым мы перакладаем... Летась быў у нас дзіцячы фальклор, дык да канца года трохі навучыліся размаўляць. А цяпер пасля лета прыйшлі, зноў нічога не памятаюць. Зноў мы перакладаем простыя рэчы, калі ставіць нейкае свята ці абрад, то зусім цяжка. Калі будзем больш у школе размаўляць па-беларуску, то і традыцыйная культура будзе ўспрымацца. Наша школа носіць імя Янкі Купалы, ёсць яго музей. Яшчэ быў музей традыцыйнай культуры: набіралі ад бабунь розных рэчаў. Але школа час перапоўняе, скажыце, хто хоча аднаго музея, набылось каштоўныя рэчы заняць у музей Купалы. А там да пакойчыка, асабліва нічога не размесціш, і шмат што проста згубілася.

Зараз традыцыйнай культурай у нас займаецца мала настайнікаў, бо частка сышла пасля рэформы, калі ліквідавалі этнашколы. Былі ў нас і вышнікна, і саломка, вышыўчы, танцы. Цяпер у нас музычныя накіраванасці (ёсць калектывы народных інструментаў), тэатральная, сёлета з боем, але адкрылі танцавальную. Сумная сітуацыя, таму што ад нас патрабуюць абслугоўваць усё мэрпрапрыетны — музычнае суправаджэнне, кажухі, хопіць вашага фальклору, лепей сыграйце што-небудзь нармальна. Таму некаторыя настайнікі ад народнай музыкі пераходзяць на іншыя творы — праграма дазваляе... Напэўна, усё ідзе ад кіраўнікоў. Таму што на ўзроўні раёна мы, хто спявае і танцуе, — абслугоўваем, якая забавляе... Да нас наогул не ставіцца сур'эзна. Наша настайнік удзельнічала ў конкурсе «Настайнік года», у раёне вельмі добра выступіла, і пайшла б далей, на сцэну — страшна глядзець. Яны могуць быць апранутыя ідэальна, але нонсенс, што вясковыя дзеці не ўмеюць выконваць народных танцаў! Да нас прыязджаюць па абмене вопытам, і нараджаецца праблема: сельскія школы павінны ўсё перайсці на фальклорныя кірункі. Але такое адчуванне, што кіраўнікі фальклорных калектываў у школах ставяць тых, каму не хапае нагары, нібыта гэта прасцей за ўсё. Даходзім ужо да абсурду, калі не разумеем элементарнага. Неяк прыязджаў да нас Іван Крук. Бабуля расказвае, што была ў вёсцы пасля вайны завяздэнка: з хаты ў хату насілі колу. Іван Іванавіч кажа: нездарма... А я ўявіла, што ахоўвалі вёску: нешта здарылася, будзь калом білі па плечы, падымалі людзей. Пайшла да старэйшай бабунькі, і дведзятка, што так і было. Толькі білі не па платах, а па дошцы, якія сісела на плочы. Працяг гэтай гісторыі: прадстаўнікі раёна ставіць усе на вушы, маўляў, аднавіце такі ўнікальны абрад, ён можа

каб не была настаўніцай фальклорнага тэатра — у вобласці далей такіх не было.

Затое настайніца школы Мінска брала ўдзел у конкурсе стрыптызу, і іншыя маладыя настайнікі школы яе падтрымалі...

Вераніка ХОМБАК, дырэктар Стайскай дзіцячай школы мастацтваў традыцыйнай культуры Лепельскага раёна.

— А калі ўдзельнічаеш у канцэртах раёна і выступаюць калектывы эстраднага танца, чужыя кіраўнікі дзеямі кажа: трэба паэксуальней... На поўным жор'е! Яшчэ музыку, баяніста, мурна выдаваць аднаго на вёску, будзе надрана выглядаць на ўзроўні вобласці. Але калі прывозіць хараграфію і ставяць гэтых дзяцей

Алена КАРАПЕВА, металіст вучэбна-метадычнага аддзела Нацыянальнага цэнтру мастацкай творчасці дзяцей і моладзі:

— Калі беларуская традыцыйная культура будзе ўспрымацца як элітарная, тады будзе і зрукі. Калі мы будзем прасоўваць нашых кіраўнікоў фальклорных калектываў, знаўцаў, якія ў гэтай справе шмат зрабілі, дырэктару менавіта як інтэлігенту. Калі прыналежаць да эліты будзе вызначана па тым, ці ведае чалавек нацыянальнае. А для таго, каб традыцыйная культура была больш запатрабаванай, можа, трэба больш увагі надаваць сямейна-абрадавай культуры — радзінныя, вясельныя. Калі мы пачнем такія фестывалі як «Берагіня» — з пэўнай тэматыкай, можа, больш прыцягнем увагі мас, таму што гэта ім бліжэй.

Тамара ВАРФАЛАМЕЕВА:

— У нас у гэтым сэнсе крыху перакос у бок календара, таму што ён больш разнастайны. Але сямейныя традыцыі на Беларусі да такой ступені розныя, што калі менавіта мясцовыя традыцыі падтрымліваць, то маглі б быць цудоўныя палітра. Наконт моднай традыцыі вяселля ў беларускім стылі: хутчэй за ўсё, ЗАГСы будзь рабіць нешта ўсарадненае, абсалютна адвольнае для ўсіх. У той час як у розных кутках Беларусі вяселле праходзіла па-рознаму. Калі тэатры рэчы аднаўляюць, то толькі на мясцовых традыцыях, папярэдне вывучыўшы іх.

на гісторыка-культурную каштоўнасць прэтэндаваць... Вось дзеля гэтаго патрэбныя фальклорныя веды — каб усё было дакладна. Мы робім адказную працу і, напэўна, заробак наш павінен адпавядаць нашай працы. Яна пакуль недаацэнена матэрыяльна.

Алена КАРАПЕВА, металіст вучэбна-метадычнага аддзела Нацыянальнага цэнтру мастацкай творчасці дзяцей і моладзі:

— Калі беларуская традыцыйная культура будзе ўспрымацца як элітарная, тады будзе і зрукі. Калі мы будзем прасоўваць нашых кіраўнікоў фальклорных калектываў, знаўцаў, якія ў гэтай справе шмат зрабілі, дырэктару менавіта як інтэлігенту. Калі прыналежаць да эліты будзе вызначана па тым,

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ці ведае чалавек нацыянальнае. А для таго, каб традыцыйная культура была больш запатрабаванай, можа, трэба больш увагі надаваць сямейна-абрадавай культуры — радзінныя, вясельныя. Калі мы пачнем такія фестывалі як «Берагіня» — з пэўнай тэматыкай, можа, больш прыцягнем увагі мас, таму што гэта ім бліжэй.

Тамара ВАРФАЛАМЕЕВА:

— У нас у гэтым сэнсе крыху перакос у бок календара, таму што ён больш разнастайны. Але сямейныя традыцыі на Беларусі да такой ступені розныя, што калі менавіта мясцовыя традыцыі падтрымліваць, то маглі б быць цудоўныя палітра. Наконт моднай традыцыі вяселля ў беларускім стылі: хутчэй за ўсё, ЗАГСы будзь рабіць нешта ўсарадненае, абсалютна адвольнае для ўсіх. У той час як у розных кутках Беларусі вяселле праходзіла па-рознаму. Калі тэатры рэчы аднаўляюць, то толькі на мясцовых традыцыях, папярэдне вывучыўшы іх.

Вячаслаў КАЛАЦЬ:

— Калі ў школах з'явілася пасада псіхолога, то чаму не можа быць этнапедагага? Які займаўся б арганізацыяй святаў і мог бы весці фальклорны гурток. Ён мог бы выконваць функцыю псіхолога, дарчы.

Львіга БАЕВА, дырэктар УА «Палатоўска дзяржаўная агульнаадукацыйная дзіцячая саб-сярэдняя школа Полацкага раёна»:

— У нашай маленькай вясковай школе 53 вучні. 9 гадоў існавала этнашкола. Сёлета здавалі экзамены за 9-ты клас дзеці, якія займаліся ў рамках праекта. У раённым аддзеле адукацыі было пасаджэнне, чому палатоўска дзевяцікласнікі на галаву вышэй сьце паказалі? Дзя іх толькі цяпер стала адкрыццём, што

цавалі такі матэрыял, што ў нас стварыўся музей календарна-абрадавых традыцый. Мала стала месца ўнутры школы, зрабілі экспазіцыю на вуліцы пад адкрытым небам «Народныя промыслы беларусаў», дзе паказалі рыбалоўства, пчалярства. Павесілі борца на бяроза, а туды рой заліць. Што рабіць? Пасеку адкрылі. А я пасеку адкрыць? Майстэрню стварылі, дзе пачалі рабіць вулі — настайнік рабіць хуценька перабудоваўся. Адзін у аднаго вучыліся. Раней які было? Выйшлі, на паку сеці, баня зайграў — пайшлі танчыць. У кожнай вёсцы былі музыкант, крыжак ды бубен... Мы ўбачылі, як прыгожа прадкі падліж жыццё сваё, з верай у Бога, падрадакоўсваею з'явіліся выраванне — выйшлі на рэспубліканскі ўзровень. У аддзеле культуры Полацкага райвыканкама падтрымалі нашу ідэю праекта «Ад вытокаў у будучыню...» Я думаю, фестывальны рух — гэта спраўды шлях у будучыню. Калі старшыня райвыканкама прыкмеце нас, выдзеліў цудоўны аўтобус на «Берагіню». Грошы выдаткавалі на касцюмы. Музычныя інструменты падкупілі.

Мікалай КОЗЕНКА:

— Шмат праблем узнікае з-за таго, што элементарна няма паразумнення на ўзроўні ўпраўлення і аддзелаў адукацыі і культуры. З досведу ў практыку: шмат разоў звяртаўся да ўпраўлення адукацыі Мінскага аблвыканкама, прапаноўваў бясплатную дапамогу. А ім не да гэтага. Хацелася перадаць вопыт, які накоплены ў этнашколе (у Вілейцы, у трэціай школе Мінска). Трэба, каб у Мінскай вобласці быў створаны абласны цэнтр пазашкольнай творчасці дзяцей. У другіх абласцях ёсць — напрыклад, у Брэсце. Яны ў рамках фестывальна «Берагіня» робяць свае фестывалі «Радавод». Летас, на трэцім фестывалі, на раённых аглядах прыняло ўдзел каля 17 тысяч дзяцей!

Кацярына КУЗЬМЕНКА, намеснік дырэктара ўстановаў адукацыі Нацыянальнага цэнтру мастацкай творчасці дзяцей і моладзі:

— Я прадстаўляю сістэму пазашкольнага выхавання, не адказваю за ўсю сістэму адукацыі. Можна колыць заўгодна казаць крытычныя словы ў бок міністраства, але, здаецца, трэба ад рознаў пераходзіць да канкрэтных крокаў, стварыць, можа, сумесную групу, каб падумаць над праграмай. Каб яна не толькі міністраства культуры і адукацыі закралана, няхай ішчэ дачуваюцца міністраства інфармацыі, спорту і турызму (якое прасоўвае нашу гісторыю). Магчыма, гэта быў бы канкрэтны крок да вырашэння пытання. Як пашырвіць кола прыхільнікаў традыцыйнага мастацтва? Можна быць, правесці фестываль

Калгас пайшоў нам насустрэч. Дод культуры таксама, таму што ёсць на што паглядзець. Напра-

«Берагіня» ў новым фармаце. Напрыклад, у Мінску паказаць лепшыя удзельнікі гэтага фестываля. Бо сталіца трэба выхоўваць на лепшых узроўнях.

Улазімір КОНАН, прафесар, доктар філосафскіх навук па эстэтыцы:

— Эпоха, у якую мы жывём, называецца постіндустрыяльнай. А ці усё добра ў гэтую эпоху, як справы з культурай, асабліва з традыцыйнай? Пад традыцыйнай культурай я разумю не толькі фальклор. Чамусьці фальклорысты доўгі час адносілі фальклор да старажытнай культуры. Беларускі фальклор у яго класічных формах сфарміраваўся ў XVIII—XIX, пачатку XX стагоддзя. Ён нясе усё прыкметы гэтай эпохі, ён нясе усё прыкметы класічнай культуры. І сам валодее якасцямі класікі — тэя самія танцы — фактычна фальклорызаваныя танцы, якія танцавалі, напрыклад, героі Льва Талстога ў «Вайне і міры». У гэтым выпадку не толькі прафесійнае мастацтва чэрпае з крыніц традыцыйнай народнай культуры, але народная культура нешта фальклорызуе. Ці ёсць магчымасць сёння, у эпоху камп'ютара, што-небудзь фальклорызаваць? Я думаю, што няма чаго. Я думаю, што цяжкасці захавання традыцыйнай народнай культуры звязаныя з агульным станам культуры ў цэлым у гэтай стэрыі еўрапейскай цывілізацыі. Есць тэндэнцыя спрашчэння культуры, прычым універсальнага. Глядзіце, што нам паказваюць па тэлебачанні, якія танцы і песні. Яны антыэстэтычныя. Нават дзіцяці прывучаюць па сутнасці, да стрыптызу, і гэта паказваюць мільённыя аўдыторыі. Дарчы, пракам гэтага спрашчэння быў славеты выхадзец з Беларусі Малевіч, які напісаў свой квадрат. Ён праарочы спрашчэнне культуры, і вывёў заканамернасць эканоміі сіл і энергіі ў мастацтве. Бо справа ў тым, што ў мастацтве, у культуры і навуцы якраз звышнармальна трата сіл і энергіі, з якой рабілася вялікія рэчы, часта на самахаварванні.

Так і працягваюць нашы выдатныя даследчыкі традыцыйнай народнай культуры. Калі існавала традыцыйная вёска, то там была свае практычныя сінергетыка, усё арганізавалі самі. Вечарыны былі кожную нядзелю, кожнае свята. Прыходзіла моладзь, старыя са сваімі ўнукамі, дзецімі. Празце пераіманна былі нязмушаны, без аніякіх міністраў. Цяпер я павіна на роднай Наваградчыне: ёсць, якія мелі сярэдня школы, засталіся ў школе. Дзеці да 10 кіламетраў у год. Дзе-нідзе сельсавесы нават ліквідавалі. Таму ўзнікае другая праблема: ці трэба нам абмяжоўваць адраджэнне традыцыйнай культуры вёскамі? Магчыма, трэба яе пераносіць на горад. Мая думка ў тым, што свая «Берагіня» павінна быць у кожным раёне, і ў вялікіх гарадах. З дапамогай фальклорыстаў, даследчыкаў і практыкаў, пры падтрымцы дзяржаўных структур ды з творчай энергіяй можна пераадолець ускляі ўпадак, крызіс, бо яны не вечныя.

Ларыса ЦІМОШЫК.

— Цыкл такіх вечароў мы праводзім ужо некалькі гадоў, — расказала «Звяздзе» адказны сакратар таварыства «Беларусь—Польшча» Галіна ПЯТКЕ-ВІЧ. — Тамэй мінулай сустрачці быў Нясвіж часам з музыкай і літаратурнай рэсурсам Радзівілаўскага ўстава, пакладзенае ў аснову нашых спатканняў, дапамагае нашым людзям вывучаць гісторыю, культуру і быт абедзвюх краін. Да таго ж яно яшчэ раз нагадавае, што ў нас агульнае мінулае, забыта пра кожнае не варта.

Акрамя студэнтаў, гісторыкаў, філалагаў, перакладчыкаў і журналістаў, якія прыйшлі на вечарыны, асабліва выдзялялася творчая інтэлігенцыя: Раіса Баравікова, Алякс Бадак, Геннад Бураўкін, Уладзімір Гілеп... Меладзічным ласам радаваў дыктар Першага канала Беларускага радыё Алег Вянірскі. Не пакінулі аб'явамі выступленні народнай артысткі Беларусі Мары Зархавіч, паэта Навума Галыярэвіча, пісьменніка Аляся Марціновіча...

— Наша агульная гісторыя — прадмет зацікаўлення. Калі мы хочам мець моцную крону нашай будучыні, мы павінны клапаціцца пра захаванне нашых каранёў, — метафарычна гаварыў у той вечар старшыня таварыства «Беларусь—Польшча» пісьменнік Анатоль БУТЭВІЧ. — І тады наша дрэва будзе жыць.

Ул. кар. **Выстава да 770-годдзя ВКЛ** Выстава «Вялікае Княства Літоўскае: да 770-годдзя з часу ўтварэння (1240—1795 гг.)» адкрылася ў зале Беларускай літаратуры Нацыянальнай бібліятэкі. Тут прадстаўлена больш за 400 дакументаў. Наведвальнікі выставы маюць магчымасць пазнаёміцца з работамі В. Ластоўскага, У. Ігнатюскага, У. Пінцты, М. Любавскага, а таксама работамі сучасных гісторыкаў С. Рубчонка, Я. Анішчанкі, А. Краўчэвіча, А. Катлячэўска, Г. Сагановіча, М. Ермолавіча, У. Насевіча. Завяршае экспазіцыю беларуская мастацкая літаратура пра Вялікае Княства Літоўскае. У гэты раздзел увайшлі творы Я. Чачоты, У. Караткевіча, В. Чаропкі, У. Арлова, Л. Дайнекі, В. Іпагавай. Работа выставы адродзець ускляі ўпадак, крызіс, бо яны не вечныя.

Беларусь і Еўропа: цяжкасці перакладу

УЗЕМААДНОСНЫ з Еўрасаюзам — тэма гутаркі нашага карэспандэнта з вядомым незалежным беларускім эканамістам Л.Ф. ЗАЙКАМ.

— Ці лёгка гандляваць Беларусі з Еўрапейскім саюзам? — Не проста, хоць ужо многае ў нас атрымаваецца. Спецыфіка тут у тым, што мы будзем свае гандлёва-эканамічныя адносіны не ўцэлым з Еўрасаюзам, а з кожнай яго краінай паасобку. А з гэтай даволі складанай працэс, бо партнёр часам моцна адраўнавацца падыходыма да вядзення бізнесу, менталітэтам. У нас амаль заўсёды былі дастаткова збалансаваныя адносіны з Германіяй, з Францыяй — не ў такой ступені. Крыху лепей з Італіяй, але тут мае ўплыў асабісты адносін кіраўнікоў абедзвюх дзяржаў.

Прашу не забываць, што Еўрасаюз — гэта даволі закрытая тэрыторыя, можна сказаць, своеасаблівы клуб, які ўмеа абараняць свае эканамічныя інтарэсы. Тут трэба мець на ўвазе, што патрэбна па якасці і ўзроўні цэнаў тавары еўрапейскія набываюць па ўсім свеце. Яны могуць сабе дазволіць выбіраць лепшае. І нам не варта моцна разлічваць на нейкія раптоўныя і значныя прыросты беларускіх груп тавараў на рынку ЕС, хоць імкнучыся да гэтага трымаць. Наш эксперт стрымліваецца і абумоўліваецца пэўнымі квотамі на тэкстыль, іншыя тавары шырокага спажывання.

Акрамя гэтага, нас пакуль у Еўропе ўспрымаюць як пастаўшчыка якасных нафтапрадуктаў. У лепшыя дакрызісныя гады 40 працэнтаў нашага экспарту ў краіны ЕС складалі нафтапрадукты. Асабліва паспяховай гандлёвай адносіны склаіся ў нас з Нідэрляндамі. Сёлета ў першым паўгоддзі мы прадалі туды нашай прадукцыі, пераважна нафтапрадуктаў, больш чым на мільярд долараў ЗША. Гэтая краіна — наш гандлёвы партнёр нумар адзін у Еўропе. На другое месца мяняе Польшчу. З ей гандлёвы абарот ідзе на сотні мільярд долараў. З Вялікабрытаніяй у нас таксама трывалыя гандлёва-эканамічныя сувязі, салідныя паказчыкі ўзаемагандлю. Сярэд новых членаў ЕС з намі настрены актыўна супрацоўнічаць усюдзясныя Літва і Латвія.

— У ЕС, калі не памыляюся, ёсць спецыяльная праграма па развіцці прыгараднага гандлю, увогуле памежнага супрацоўніцтва. У свой час і ў нас удадалася вялікі надзеі на развіцц так званых эканамічных еўраэрагіёнаў. Сёння пра іх ужо мала ўспамінаюць. Чаму? — А навошта склананаць паветра? Памятаю, у свой час стварэнне еўраэрагіёнаў многім у нас здавалася вельмі перспектыўнай справай. Некаторыя навукоўцы нават пачалі пісаць дысертацыі на гэтую тэму. Але потым іх энтузіязм знік, бо аказалася, што пісаць няма пра што. Еўраэрагіёны сталі нейкай дэманстрацыйнай пляцоўкай для правядзення кірмашоў і выстаў, якія носіць больш забавуляльны, чым дзелавы характар. А яны, як задумалася, павінны былі стаць цэнтрамі эканамічнага супольнага ўплыву ў былых савецкіх рэспубліках. У развіцц канкрэтных рэгіёнаў, прамысловыяй і кааперацыі, стымулаў для ўзаемавыгаднага

Якія, на ваш погляд, значныя праекты з краінамі Еўрасаюза маглі б стаць эканамічна, істотна паскорыць працэс збліжэння, якасна палепшыць ўзаемавыдатны стасункі ЕС з Беларуссю?

— Думам, што будаўніцтва атамнай станцыі з удзедам партнёрства з ЕС маглі б стаць прырвычным праектам. Быў шанс узводзіць АЭС сумесна з Францыяй. Але мы гэты быўны заказ аддалі Расіі, з якой ужо ўзніклі сур'ёзныя спрэчкі і непаразуменні па асобных пытаннях узвядзення і наступнай эксплуатацыі АЭС. Калі праблемы не будучь вырашацца, то не выключана, што ў рэшце рэшт будаваць яе будзем з французамі. Яны, між іншым, адразу былі гатовыя ўдзельнічаць у гэтым праекце.

Засваенне транзітнага патэнцыялу Беларусі, стварэнне сумесных транспартных калідораў, скажам, ад Паўночнай Еўропы да ўзбярэжжы Турцыі, можа стаць агульнай справай на доўгія гады. Энергазберажэнне і выкрасіненне новых крыніц энергіі можа ды і ўжо становіцца перспектыўнай сферай нашага ўзаемадзеяння з еўрапейцамі, у прыватнасці, з немцамі, якія тут дасягнулі значных вынікаў. Ужо ёсць цяжкія канкрэтныя прыклады. Наколькі я ведаю, пры Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтры будзе створаны сумесна з немцамі цэнтр па праблематыцы энергаэфэктыўнасці. Там прадстаўнікі прадпрыемстваў і камунальных установаў зможуць пазнаёміцца з досведам ФРГ па зберажэнню энергіі, а з наступнага года будучь праходзіць адукацыйныя мерапрыемствы для школьнікаў і студэнтаў.

Таксама цікавыя праекты можа быць абыдзюўляць у галіне адукацыі. Калі мы, як аб'яўлена, вырашылі далучыцца да так званата Балонскага працэсу, то нас чакаюць істотныя пераўтварэнні ў адукацыі, ад сістэмы падрыхтоўкі студэнтаў да новых падыходаў у атэстацыі выкладчыкаў. Балонскі працэс увогуле адкрывае вялікія перспектывы для супрацоўніцтва нашых ВНУ з вядучымі еўрапейскімі ўніверсітэтамі.

У Бруселі лічыць, што новая праграма ЕС пад назвай «Усходняе партнёрства» (яна з'явілася ў многім дзякуючы ініцыятыве Польшчы і Швецыі) уяўляе сабой удавы фармат, у якім могуць паспяхова развівацца і прагрэсываць адносіны Беларусі і Еўрапейскага саюза. Вы згодныя?

— Не зусім. Будзем шчырымі. «Усходняе партнёрства» стала пэўным адказам Еўрасаюза на актыўныя спробы Расіі ўзмацніць сваё ўплыў у былых савецкіх рэспубліках. У развіцц канкрэтных рэгіёнаў, прамысловыяй і кааперацыі, стымулаў для ўзаемавыгаднага

гандлю. Напрыклад, наш сумесны з Польшчай, Расіяй і Літвой еўраэрагіён «Неман» так і застаўся, па вялікім рахунку, структурай на паперы. Як і еўраэрагіёны «Буг», «Днепр», «Азёрны край», «Белавеская пушча». На жаль, сёння ў нас няма еўраэрагіёнаў, якія б займаліся распрацоўкай і рэалізацыяй сумесных гучных праектаў паміж адміністрацыямі, грамадскімі арганізацыямі памежных тэрыторый розных краін. Каб дзяржаўная мяжа паслупова ператваралася ў месца эфектыўнага супрацоўніцтва усюдзясна.

А што вам канкрэтна не падабаецца ў «Усходнім партнёрстве»?

— У прыватнасці, тое, што Брусель прапаноўвае сумесныя праекты ў рамках гэтай праграмы. Скажам, Беларусі ў Украіна, Беларусі і Літва. А чаму б не рэалізаваць праект напраму на лініі ЕС — Беларусі? Мне таксама да канца незразумела, чаму асноўнае фінансаванне «Усходняга партнёрства» атрымае Грузія і Украіна? Відца таму, што ў Бруселі хочаць менавіта гэтыя краіны абараніць ад расійскага ўплыву. І яшчэ баяўся, каб «Усходняе партнёрства» не ператварылася ў бюракратычнае супрацоўніцтва брусельскіх еўрачыноўнікаў з нашымі чыноўнікамі. У іх цяпер будзе больш прыемных і, прама скажам, пазнавальных замежных камандзіраў, не вельмі насычаных перамоў у камфортных офісах, шопінгаў, экскурсій і г. д.

Што перашкаджае больш актыўным кантактам і развіццю дзелавых сувязяў прадстаўнікоў малага бізнесу, звычайных людзей?

— Шэнгенскія візавы рэжым. На мой погляд, ён з'яўляецца асноўным бар'ерам для грамадзян еўрапейскай краіны Беларусі мець і развіваць нармальныя дзелавыя і чыста асабістыя сувязі з грамадзянамі іншых, у тым ліку суседніх еўрапейскіх краін. Яшчэ дзесяць гадоў таму мы маглі адносна свабодна ўязджаць у суседнія Літву, Латвію, Польшчу і г. д. А цяпер яны нібы на замку. Што б нам і казвалі нашы партнёрны ў Бруселі, сталіцах уплывовых еўрапейскіх краін, але факт застаецца фактам: Беларусі штучна закрылі ад краін Еўрапейскага саюза шэнгенскія візы.

У той жа час выхадцы з Арабскага Усходу, Паўднёвай Афрыкі не першы год рабуюць краіны, сотнямі ночы спяваюць аўтамабілі незаконапаслухальных каронных жыхароў заходне-еўрапейскіх краін, займаюцца крадзяжым машын, трафікам наркатыкаў і жывога тавару. І нічога, Еўропа патрычына разважае аб неабходнасці паскарэння асіміляцыі гэтых новых еўрапейцаў. Увогуле дзіўная рэч — еў

